

de GERECHTSDEURWAARDER

NIEUWS EN ACHTERGRONDEN, BESCHOUWINGEN EN OPVATTINGEN VAN EN OVER DE BEROEPSGROEP EN HAAR WERKVELD

Michiel van Nispen:

Maatschappelijk verantwoord incasseren is niet gratis

**KEI voor de
deurwaarders-
praktijk**

Sdu oprecht
de beste
keuze

**SAM-TES,
het Belgische
kenniscentrum**

**Elk exploit is een
ambtshandeling**

 KBvG
KONINKLIJKE BEROEPSORGANISATIE
VAN GERECHTSDEURWAARDERS

Colofon

de GERECHTSDEURWAARDER

De *Gerechtsdeurwaarder* is een uitgave van de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG). In de *Gerechtsdeurwaarder* leest u nieuws en achtergronden, beschouwingen en opvattingen van en over de beroepsgroep en haar werkveld. Het blad wordt verspreid onder alle leden van de KBvG en externe relaties.

VERSCIJNINGSFREQUENTIE

2016: 2 x per jaar

CONTACTINFORMATIE KBvG

Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG)
Prinses Margrietplantsoen 49
2595 BR Den Haag
Tel: 070 890 35 30
E-mail: kbvg@kbvg.nl
website: www.kbvg.nl

REDACTIE

prof. mr. Ton Jongbloed
Paul Otter (hoofdredacteur)
mr. Bart van Ratingen
mr. Karen Weisfelt (hoofdredacteur)

REDACTIESECRETARIAAT

Bureau KBvG

FOTOGRAFIE

Truus van Gog
Shutterstock.com

VORMGEVING

SD Communicatie, Rotterdam

UITGEVER

Sdu Uitgevers
Peter Frissen
Postbus 20025
2500 EA Den Haag
telefoon: 070 378 97 34

ISSN: 1876-7524

ABONNEMENTEN

KBvG-leden ontvangen de *Gerechtsdeurwaarder* gratis. Zij worden verzocht adresmutaties alleen door te geven aan het Bureau van de KBvG, dat per nummer een actueel adresbestand levert aan de uitgever. Overige abonnees worden verzocht adresmutaties door te geven aan de abonnementenadministratie door middel van het opsturen van de envelop met de gewijzigde gegevens aan Sdu Klantenservice, postbus 20014, 2500 EA Den Haag. De prijs van een abonnement is € 83,70 per jaar excl. btw en incl. verzend- en administratiekosten. Prijswijzigingen voorbehouden.

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Sdu Klantenservice
Postbus 20014, 2500 EA Den Haag
tel.: 070-3789880, fax: 070-3789783
Een abonnement kan op ieder gewenst tijdstip ingaan en geldt tot wederopzegging, tenzij anders overeengekomen. Partijen kunnen ieder schriftelijk opzeggen tegen het einde van de abonnementsperiode, met inachtneming van een opzegtermijn van twee maanden.

ADVERTENTIEACQUISITIE

Voor advertenties bel: 070 378 05 62 of stuur een e-mail naar advertentie.juridisch@sdu.nl

© KBvG, Den Haag, 2016

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden veeleuvoudigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de KBvG. De bij toepassing van art. 16B en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopieën, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW te Amstelveen. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

Inhoud

Het denken moet nooit stil staan

Hij viel op door zijn doorwrochte betoog tijdens de gecombineerde behandeling van het wetsvoorstel over de herziening van de Gerechtsdeurwaarderswet en dat over de doorberekening van de kosten van toezicht en tuchtrecht inzake de juridische beroepen. Tweede Kamerlid Michiel van Nispen (SP) ziet met lede ogen aan hoe de rechtsstaat door een ordinaire bezuiniging verder onder druk wordt gezet. "Dit kabinet gaat feitelijk een principiële discussie uit de weg."

Elk exploit is een ambtshandeling

Al lange tijd bestaat onder gerechtsdeurwaarders discussie over exploit. Wat is wel en wat is geen exploit? En wat is daarmee wel en wat is geen ambtshandeling? Dit komt door het verschil in uitleg van artikel 2 Gdw en de artikelen 2 en 3 van het Autorisatiebesluit. Met de notitie *Elk exploit is een ambtshandeling* wordt een einde gemaakt aan deze discussie.

Als een feniks uit de as

Twee jaar geleden richtte de Belgische Nationale kamer van Gerechtsdeurwaarders een juridisch maatschappelijk kenniscentrum op onder de naam Sam-Tes. Dit kenniscentrum speelt een belangrijke rol bij de ontwikkeling van nieuwe IT-toepassingen, maar brengt ook de sociale en bemiddelende rol van gerechtsdeurwaarders onder de aandacht via verschillende communicatiekanalen en de media.

KEI voor de gerechtsdeurwaarderspraktijk

De nieuwe procedure onder KEI in eerste aanleg.

Follow the money

Op dinsdag 19 april heeft de Tweede Kamer met overgrote meerderheid het initiatiefwetsvoorstel van D66, PvdA en VVD aanvaard om de wettelijke gemeenschap van goederen te beperken tot dat wat beide echtgenoten tijdens hun huwelijk verwerven. Alleen CU, SGP en CDA stemde tegen. Voor de tekst en de theoretische onderbouwing van dit wetsvoorstel deden de partijen een beroep op een groep van deskundigen, onder penvoorderschap van de Groningse hoogleraar notarieel recht Leon Verstappen.

08

En verder

- 21 | Column Wilbert van de Donk
- 22 | KBvG Nieuws
- 31 | Doe-het-zelfrecht is in strijd met het recht op een eerlijk proces

■ VAN NISPEN

Het denken moet nooit stil staan

Hij viel op door zijn doorwrochte betoog tijdens de gecombineerde behandeling van het wetsvoorstel over de herziening van de Gerechtsdeurwaarderswet en dat over de doorberekening van de kosten van toezicht en tuchtrecht inzake de juridische beroepen. Tweede Kamerlid Michiel van Nispen (SP) ziet met lede ogen aan hoe de rechtsstaat door een ordinaire bezuiniging verder onder druk wordt gezet. "Dit kabinet gaat feitelijk een principiële discussie uit de weg."

Het compliment over zijn bijdrage tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel over de herziening van de Gerechtsdeurwaarderswet neemt hij vriendelijk in ontvangst. “Ik zag deze wetsbehandeling als een kans om het eens echt goéd over deurwaarders te hebben, want zo vaak gebeurt dat niet in de Tweede Kamer”, zegt hij. “Dus ik heb de kans gegrepen om over verschillende onderwerpen mijn persoonlijke visie te geven.”

Die visie betreft om te beginnen de formele en materiële onafhankelijkheid van de gerechtsdeurwaarder, zo blijkt. Van Nispen: “Hoewel ik de herziening in grote lijnen goed in elkaar vind zitten, ben ik over de wijze waarop de formele onafhankelijkheid in de wet is vastgelegd niet helemaal tevreden. Er is over dit onderwerp veel te doen geweest, dus ik zou zeggen: laten we het als wetgever zo regelen als we wenselijk achten, in plaats van het weer aan de beroepsorganisatie zelf over te laten met als stok achter de deur de mogelijkheid om de onafhankelijkheid bij AMvB te regelen.”

Maar ook over de materiële onafhankelijkheid van de deurwaarders heeft het Kamerlid een uitgesproken mening. Hij zegt: “Vijftien jaar na de invoering van de marktwerking en de daaruit voortvloeiende concurrentie denk ik dat we wel kunnen stellen dat die is doorgeslagen. Veel kantoren blijken nu in financieel zwaar weer te verkeren en dat maakt ze meer afhankelijk van grote opdrachtgevers. Wat ik kwalijk vind is dat de overheid zelf het verkeerde signaal afgeeft door de clustering van de rijksincasso-activiteiten bij het CJIB. Daarmee is een opdrachtgever gecreëerd met enorm veel inkoopmacht die vervolgens met een tarief van € 0,87 per vordering de markt zó onder druk zet dat kantoren wel mee moeten in de race naar het putje. Zo krijgen we een stelsel waarin deurwaarders onder de kostprijs gaan werken, met alle risico's van dien. Ik heb tegen de minister gezegd: maatschappelijk verantwoord incasseren heeft zijn prijs, dat is niet gratis. De overheid moet niet voor een dubbeltje op de eerste rang willen zitten. De overheid moet het goede voorbeeld geven en de norm stellen. Nu zie je dat het bedrijfsleven het slechte voorbeeld van de overheid volgt en ook bodemtariëven biedt. Ik vind dat de minister aan zet is om linksom of rechtsom een behoorlijk wettelijk bodemtariëf neer te leggen.”

Aan zijn constatering dat de marktwerking

niet heeft opgeleverd wat ervan verwacht werd, verbond Van Nispen in een motie een tweede constatering: Nederland is toe aan een gedegen rechtsvergelijkend onderzoek naar de marktwerking in de deurwaardelij. “Die motie is niet aangenomen, maar ik ben er nog steeds een voorstander van”, zegt hij. “Het kan ook anders, dat zie je in veel landen om ons heen. Natuurlijk kun je zeggen: er is een werkend systeem van checks and balances, waarom daar nu weer aan morrelen? Aan de andere kant: ik vind dat het denken nooit stil moet staan. En als er uit dat onderzoek naar voren komt dat we het in Nederland best goed voor elkaar hebben: prima. Maar dan hebben we in ieder geval nog een keer de principiële discussie gevoerd tegen de achtergrond dat er over de vrije concurrentie inmiddels de nodige zorgen zijn, ook bij deurwaarders zelf.”

LAAKBAAR

Na de foto graaf te hebben opgehaald, komt Van Nispen te spreken over het wetsvoorstel Doorberekening kosten toezicht en tucht recht juridische beroepen. Hij zegt: “Daarover kan ik kort zijn: dat is een slecht wetsvoorstel, waar de SP tegen heeft gestemd. Ik kan alleen maar hopen dat men in de Eerste Kamer een wijzer besluit zal nemen dan in dit huis.”

Van Nispen begrijpt niet waarom het profijtbeginsel wordt geïntroduceerd bij beroepsgroepen die een belangrijke maatschappelijke rol vervullen. “We praten over professionals die bepaalde taken hebben die cruciaal zijn voor onze rechtsstaat. Dus simpelweg stellen: die beroepsgroepen hebben bepaalde bevoegdheden waar ze vooral zélf van profiteren, dat vind ik te kort door de bocht. De overheid stelt regels voor deze beroepsbeoefenaren, maar wil vervolgens geen kosten maken voor de handhaving van die regels. Dat klinkt mij in de oren als wel de lusten, maar niet de lasten. Het is een gezocht argument dat moet maskeren dat het om een ordinaire bezuiniging gaat. En dat ten koste van de rechtsstaat – ik kan het niet mooier maken dan het is.”

Tijdens het debat diende het Kamerlid nog een motie in om dan tenminste de doorbelasting van kosten die verband houden met de inzet van de leden van de rechterlijke macht in de tuchtspraak uit de wet te halen. “Ook die motie kreeg onvoldoende steun. Maar eerlijk gezegd: ook al was zij aangenomen, dan nog hadden we een slecht

wetsvoorstel hooguit wat minder slecht gemaakt”, zegt Van Nispen. “Tucht recht is wat mij betreft gewoon onderdeel van de rechtspraak. In feite moeten de juridische professionals gaan betalen voor de rechters die hun gaan beoordelen en dat moet je gewoon niet hebben.”

Ook het argument dat het doorbelasten van de kosten een prikkel zou opleveren om het stelsel efficiënter in te gaan richten betitelt hij als ‘gezocht’. “Als je nu al de vinger kunt leggen op een zekere mate van inefficiëntie, dan moet je dat gewoon doen – en dan zul je iedereen aan je zijde vinden om mee te denken over hoe het beter kan”, zegt hij. “Daarvoor hoef je niet eerst kosten door te belasten.”

“Deurwaarders zijn cruciaal voor het functioneren van de rechtsstaat”

De houding van het kabinet vindt Van Nispen laakbaar. Hij zegt daarover: “Ik vind dit heel interessante onderwerpen om over te discussiëren, maar dan moet je er wel met een open vizier over kunnen discussiëren. En dat is nu niet aan de orde met deze regering, want het gaat gewoon over geld en dan als je dan op principiële gronden, vanuit rechtstatelijk oogpunt zegt: dit willen we zo niet, dan krijg je direct terug: uitstekend, geef maar aan waar uw financiële dekking is. Dus de regering neemt het besluit te gaan bezuinigen, bedenkt een rare kronkelrederatie om die te rechtvaardigen en als je die kronkelrederatie niet wilt volgen, dan moet je ‘dus’ een dekking van een paar miljoen aanleveren. Terwijl de discussie zou moeten gaan over de vraag of die bezuiniging überhaupt een goed idee is. Dit kabinet gaat feitelijk een principiële discussie uit de weg.”

EEN WEEK BOODSCHAPPEN

Om dezelfde principiële reden is Van Nispen ook geen voorstander van het instellen van een soort garantiefonds dat met opslagen op verleende diensten wordt gevuld en waar vervolgens het toezicht en tucht recht uit betaald kan worden. “Dan wordt de rekening doorgeschoven van alle belastingbetalers – wat volgens mij solidair is in het belang van onze

rechtstaat – naar de mensen die al dan niet gedwongen gebruikmaken van de diensten van een advocaat, notaris of deurwaarder. Dat acht ik fundamenteel onjuist. Overigens: het risico dat vrijwel alle juridische dienstverlening duurder gaat worden zie ik ook al zonder garantiefonds.”

“Het indienen van een tuchtklacht is een vorm van stoom afblazen”

Op de vraag naar wat in zijn ogen de voorwaarden zijn voor een toegankelijk rechtssysteem en in hoeverre die voorwaarden in zijn ogen onder druk staan door bezuinigingen op het rechtssysteem zegt Van Nispen: “In het wetsvoorstel zit een onderdeel waarmee ik in het bijzonder moeite heb, te weten het vragen van griffierecht bij een klacht over een deurwaarder of notaris. Het tuchtrecht dient er primair voor om de voor een specifieke beroepsgroep geldende regels te handhaven. Ook dat is een algemeen belang. Het is niet passend dat de klager hiervoor moet betalen en dus een drempel ondervindt. Je moet mensen niet laten kiezen tussen één week boodschappen en het indienen van een klacht. Daarbij kan ik me wel wat voorstellen bij het argument dat het Landelijk Overleg Sociaal Raadsliedenwerk (LOSR) naar voren

heeft gebracht. Namelijk dat het indienen van een klacht ook een vorm van stoom afblazen is. Dat geldt zeker bij de deurwaarders. Het is beter dat de klager zijn klacht bij de tuchtrechter deponereert, dan dat hij de deurwaarder te lijf gaat.”

Aan het eind van het gesprek brengt Van Nispen het onderwerp KEI ter sprake. “Daarover wil ik vooral kwijt dat wij als Kamerleden in hoge mate afhankelijk zijn van signalen uit de praktijk. Het hele wetgevingsproces beoordelen we zorgvuldig, maar hoeveel wetten en toelichtingen je ook leest – het blijft lastig in te schatten hoe zaken in de praktijk gaan lopen. Het is daarom belangrijk dat we goede feedback krijgen uit pilotprojecten en dat we onverminderd in gesprek blijven met alle partijen die met dit onderwerp te maken hebben. Zodat we de minister kritisch kunnen blijven volgen als blijkt dat bijvoorbeeld het invoeringstempo te hoog ligt of dat er onder onacceptabele bezuinigingsdruk zaken worden doorgevoerd die slecht zijn voor de rechtspraak. Want eerlijk gezegd maak ik me daar wel zorgen over.”

Van Nispen zegt ‘absoluut een voorstander van digitalisering’ te zijn, maar niet ten koste van alles. “Mensen die niet meekunnen in de vaart der digitale volkeren moet in alle gevallen een alternatief worden geboden. Ook in dit land kennen we nog analfabeten en digibeten en die moeten ook toegang tot het recht houden.”

Dossier vereenvoudiging beslagvrije voet: op de voet gevolgd

Hoewel het dossier vereenvoudiging van de beslagvrije voet niet in zijn portefeuille thuishoort, wil Van Nispen er toch kort op ingaan. “De SP juicht het toe dat het systeem op de helling gaat, want nu levert de beslagvrije voet vooral veel persoonlijke ellende op. Maar dan moet het wél een systeem worden dat voor iedereen, zonder uitzondering, de beslagvrije voet tot een solide bodem maakt. Dat is een belangrijk uitgangspunt waar we de staatssecretaris inmiddels wel aan onze zijde hebben, zoals blijkt uit de hoofdlijnennotitie Vereenvoudiging beslagvrije voet, die eind vorig jaar naar de Tweede Kamer is gestuurd. Praktisch betekent dit dat er ook gekeken moet worden naar toeslagen en vooral naar de bijzondere incasso-instrumenten van de overheid zelf. En van dat laatste zijn we nog niet helemaal zeker. Kortom, veel zal toch nog afhangen van de uitwerking. Dus we blijven dit dossier op de voet volgen.”

Follow the money

Op dinsdag 19 april heeft de Tweede Kamer met overgrote meerderheid van stemmen het initiatiefwetsvoorstel van D66, PvdA en VVD aanvaard om de wettelijke gemeenschap van goederen te beperken tot dat wat beide echtgenoten tijdens hun huwelijk verwerven. Alleen CU, SGP en CDA stemde tegen. Voor de tekst en de theoretische onderbouwing van dit wetsvoorstel deden de partijen een beroep op een groep van deskundigen, onder penvoerderschap van de Groningse hoogleraar notarieel recht Leon Verstappen. “Dit wetsvoorstel stuurt op meer evenwicht tussen de belangen van schuldeisers en de belangen van de echtgenoot van de failliet.”

Wie in Nederland trouwt doet dat in de regel in algehele gemeenschap van goederen. Alle voorhuwelijkse bezittingen en schulden van de beide partners worden door het huwelijk gemeenschappelijk – zelfs de onderneming van de directeur-groootaandeelhouder, het geërfde vakantiehuis in Friesland of een gewonnen Jackpot van de Lotto. Van de mogelijkheden dit nogal rigoureuze systeem te mitigeren wordt veelvuldig gebruik gemaakt: bijna 28% van alle stellen laat voorafgaand aan het huwelijk huwelijkse voorwaarden opstellen en in vrijwel elk testament of schenkingsakte wordt een uitsluitingsclausule opgenomen waardoor het schoonkind na een scheiding geen rechten kan doen gelden op de erfenis of gift. Al ruim achttien jaar gaan er stemmen op de algehele gemeenschap als basis-huwelijksgoederenstelsel te vervangen door een beperkte gemeenschap: voorhu-

welijkse bezittingen en schulden blijven privé, evenals erfenissen en giften; alleen wat tijdens het huwelijk wordt verworven (of geleend) wordt gemeenschappelijk. Daarvoor is nu voor het eerst een politieke meerderheid.

Wat is de rationale achter dit wetsvoorstel?

“Ik ben geneigd te zeggen: het is een poging het huwelijksgoederenstelsel in overeenstemming te brengen met wat de meeste mensen eigenlijk willen en ook met wat beter aansluit op de maatschappelijke praktijk. Een huwelijk voelt wel degelijk als een gemeenschap, maar voor de meeste mensen gaat het dan primair om hetgeen je tijdens het huwelijk opbouwt. Niet om dat wat je krijgt of erft van je ouders, of wat je al vóór je huwelijk hebt opgebouwd. Vraag tien mensen op straat of ze vinden dat een erfenis moet worden gedeeld na een scheiding en negen zullen zeggen: natuurlijk niet, dat is van mijn ouders. De notarissen

in Nederland maken elk jaar ongeveer 275.000 testamenten en in elk testament staat een uitsluitingsclausule. Dan kun je concluderen dat ouders de consequenties van dit systeem afwijzen. Overigens kent Nederland het hoogste percentage huwelijkse voorwaarden van alle Europese landen. Dus ook veel gehuwden kunnen zich niet vinden in de consequenties van de algehele gemeenschap. Bedenk daarbij dat het percentage echtscheidingen nog nooit zo hoog is geweest, dat ligt inmiddels zo rond de 40% van het totaal aantal huwelijksontbindingen op jaarbasis. En het percentage huwelijken is nog nooit zo laag geweest. De algehele gemeenschap is een anomalie en het is veelzeggend dat naast Nederland, alleen Suriname en Zuid-Afrika nog de enige landen ter wereld zijn die dit systeem hebben. In alle andere landen is de beperkte gemeenschap of iets dat daarop lijkt inmiddels de standaard.”

Leidt de algehele gemeenschap als regel in de praktijk echt tot problemen? Je kunt ook zeggen: het is in ieder geval wel helder.

“De eenvoud van de algehele gemeenschap wordt vaak naar voren gehaald als een argument pro. Maar het aantal argumenten contra is veel groter. Je moest eens weten hoeveel mensen voor ze gaan trouwen ‘onder water staan’ met hun woning of een aanzienlijke studieschuld hebben. En hoeveel aanstaande echtgenoten daar geen weet van hebben. Er bestaat immers geen wettelijke spreekplicht over wat je vermogen is en of je schulden meebrengt in het huwelijk. Komt het vervolgens tot een scheiding dan wordt de restschuld verdeeld over beide partners. Je kunt je afvragen of dat eerlijk is. Hetzelfde geldt in geval van een faillissement. Nu is het zo dat als de ene echtgenoot failliet gaat ook het vermogen van de andere echtgenoot in het faillissement wordt betrokken. Die moet aan de hand van schriftelijke stukken kunnen bewijzen dat bepaalde goederen privé-eigendom zijn. Dat bewijsvoorschrift is heel nadelig voor die echtgenoot. En het wijkt bovendien af van het normale bewijsrecht waarin geldt: wie stelt, moet bewijzen. Hier heeft de echtgenoot het bewijs tegen. Ook dat is niet fair. Dit wetsvoorstel stuurt op meer evenwicht tussen de belangen van schuldeisers en de belangen van de echtgenoot van de failliet.

“Nederland kent het hoogste percentage huwelijkse voorwaarden van alle landen”

Maar ook grotere maatschappelijke trends, zoals de groei van het aantal samengestelde gezinnen met kinderen uit eerdere relaties, sluiten niet langer aan op het huidige basisstelsel. En ten slotte: omdat het systeem in vrijwel elk land van de wereld anders is, is trouwen met een Nederlander niet zonder risico's. Als een Duitser hier in Nederland trouwt met een Nederlandse, dan vrees ik dat diens vader er geen weet van heeft dat hij in zijn testament een uitsluitingsclausule moet opnemen – met alle nadelige gevolgen van dien als hij het nalaat. In 2013 heeft de Commission on European

Family Law een rechtsvergelijkende studie in Europa uitgevoerd en geconstateerd dat Nederland een absoluut buitenbeentje is, vergezeld van de aanbeveling om naar een systeem van beperkte gemeenschap te gaan dan wel te kiezen voor een beperkt verrekenstelsel. Dus ook dáár zie je de wens om het risico van onverwachte vermogensverschuiving te beperken.”

Waarom heeft aanpassing van het huwelijksvermogensrecht niet eerder plaatsgevonden als de nadelen zo evident zijn?

“In 1998 is het geregistreerd partnerschap ingevoerd. Op dat moment zei de politiek: laten we nog eens goed kijken naar het huwelijksvermogensrecht, want dat gaat nu óók voor geregistreerde partners gelden.

Vanuit het toenmalige ministerie van Justitie is destijds een groot onderzoeks- en consultatietraject gestart dat ik mede heb begeleid. De conclusie na consultatie van de rechtspraak was: we kunnen beter naar een alternatief stelsel van beperkte gemeenschap overstappen. Dat heeft uiteindelijk tot een derde wetsvoorstel geleid met als kern de aanpassing van ons basishuwelijksgoederenstelsel dat na een lange parlementaire behandeling op 1 januari 2012 in werking is getreden. Alleen zagen een aantal confessionele politici de beperkte gemeenschap niet zitten en is door middel van een amendement dit kernelement van het wetsvoorstel gesneuveld. Het voorstel dat nu voorligt is in feite een poging om alsnog door te laten gaan wat destijds niet doorging.”

Veel gehoorde kritiek op de beperkte gemeenschap is dat het echtgenoten zou dwingen om meerdere administraties bij te houden: dat was van mij vóór het huwelijk, dit heb ik ingebracht in het huwelijk, enzovoorts. Ook zou de financiële afwikkeling na scheiding ingewikkeld zijn. Wat vindt u van die kritiek?

“Die snijdt weinig hout. Om te beginnen is het nergens in het wetsvoorstel zo geregeld dat er een administratieplicht voor echtgenoten ontstaat. Het is ook niet zo dat er per se een administratie of boekhouding nodig is om het privé-karakter van bepaalde goederen aan te tonen. Dat kan ook op basis van een testament, een successie-aangifte of een verdelingsakte. Daarbij is elke bankrekening tegenwoordig zodanig gefaciliteerd dat boekingen eenvoudig

traceerbaar zijn. Hetzelfde geldt voor de administratie van effecten en aandelen – dat is volledig transparant. Het is feitelijk een kwestie van ‘follow the money’. En dat is tegenwoordig gemakkelijker dan vroeger. Ik vind het een nogal overdreven argument, zeker in het licht van het gegeven dat dit nergens in het buitenland een onoverkomelijk probleem is gebleken. Daarbij komt dat een groot gedeelte van algehele gemeenschappen de facto al beperkt zijn omdat er uitsluitingsclausules zijn gemaakt die erfenissen en giften ook nu al buiten de gemeenschap houden. Dus als de afwikkeling een probleem is, waarom is het dan niet nu al een probleem? Tot slot: dat iets administratief lastig af te wikkelen zou zijn, kan natuurlijk nooit een doorslaggevend argument zijn om tegen verandering te zijn. Het soortelijk gewicht van dat argument contra moet afgezet worden tegen een aantal andere argumenten pro. En die wegen wat mij betreft zwaarder.”

“In andere landen is de beperkte gemeenschap of iets dat daarop lijkt inmiddels de standaard”

Wat is uw rol precies in dit dossier?

“Een aantal Kamerleden heeft mij en een aantal andere notariële deskundigen benaderd voor advies. Het gaat om Guus Rieter, Renee Meiners, André Nuytinck en Bart Breederveld. Aan dit team is later nog Wouter Burgerhart als fiscalist toegevoegd. Onze rol is adviserend en ondersteunend: de beslissing om het op de politieke agenda te zetten is genomen door de politiek zelf – zoals dat hoort. Inmiddels is het voorstel op punten aangepast, naar aanleiding van de discussie die is ontstaan in de literatuur en enkele technische opmerkingen van de Raad van State. En er is inmiddels ook een tweede nota van wijziging gekomen, want het onderwerp leeft breed.”

Als we aannemen dat we naar een nieuwe wettelijke regeling gaan, wat betekent dit dan voor deurwaarders?

“Er is één belangrijk punt dat direct raakt aan de praktijk van de deurwaarder: artikel 96 lid 3 van het wetsvoorstel. De huidige

praktijk waarin de deurwaarder een goed uit de gemeenschap kan verkopen en de opbrengst volledig aan de schuldeisers kan doen toekomen, verandert. In het nieuwe stelsel wordt een onderscheid gemaakt tussen privé-schuldeisers en gemeenschaps-schuldeisers. Alleen die laatsten kunnen nog zonder meer goederen uit de gemeenschap uitwinnen.

“Trouwen met een Nederlander is niet zonder risico's”

Voor de privé-schuldeiser geldt echter dat hij weliswaar goederen uit de gemeenschap kan uitwinnen, maar de helft van de opbrengst moet doen toekomen aan de echtgenoot. Daarbij komt nog dat de echtgenoot bij executie een preferent recht heeft om het goed dat verkocht wordt over te nemen tegen de helft van de waarde. Een deurwaarder moet zich dus van tevoren afvragen: betreft het een privéschuld of gemeenschapsschuld waarvoor geëxecuteerd wordt? We beseffen dat deze regeling in zekere zin beperkend is en ook wat complexer dan de huidige, maar het is de enige manier om de gewenste bescherming van de echtgenoot van de schuldenaar goed gestalte te geven.”

Elk exploit is een ambtshandeling

Al lange tijd bestaat onder gerechtsdeurwaarders discussie over exploiten. Wat is wel en wat is geen exploit? En wat is daarmee wel en wat is geen ambtshandeling? Dit komt door het verschil in uitleg van artikel 2 Gdw en de artikelen 2 en 3 van het Autorisatiebesluit. Met de notitie *Elk exploit is een ambtshandeling* wordt een einde gemaakt aan deze discussie.

Door mr. J. Rijsdijk¹

INLEIDING

Sinds de inwerkingtreding van de Gerechtsdeurwaarderswet zijn binnen de beroepsgroep discussies gevoerd over de reikwijdte van de ambtshandelingen in relatie tot de ministerieplicht en de raadpleging van de Basisregistratie personen (BRP). In die discussies ging het veelal over het spanningsveld dat bestaat tussen enerzijds artikel 2 van de Gerechtsdeurwaarderswet (Gdw) en anderzijds de artikelen 2 en 3 van het Autorisatiebesluit BRP (Autorisatiebesluit). Meerdere keren is de vraag aan de orde gekomen of de formulering van de genoemde artikelen van het Autorisatiebesluit ruimte laat voor een extensievere uitleg van artikel 2 Gdw. Daarbij werd ook gekeken naar artikel 2 van het Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders (Btag) en het daaronder liggende rapport van de Commissie tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarder.² De conclusie is altijd geweest dat die ruimte er niet is. In zijn schrijven van 28 oktober 2011 aan de ledenraad heeft het bestuur van de KBvG (bestuur) het, na raadpleging van de commissie Wetgeving, aldus verwoord:

“Het bestuur heeft aan de commissie Wetgeving de vraag gesteld of de genoemde artikelen van het Autorisatiebesluit ruimte bieden voor een extensievere uitleg van artikel 2 van

de Gerechtsdeurwaarderswet. De commissie heeft geconcludeerd dat dit niet het geval is. Volgens de commissie dienen de ambtshandelingen van de gerechtsdeurwaarder, die al dan niet bij uitsluiting van ieder ander aan hem zijn opgedragen, een basis te hebben in een wet in formele zin. Daarbij gaat een wet in formele zin boven een wet in materiële zin, zoals het Autorisatiebesluit. Dat wil zeggen dat alleen voor die ambtshandelingen die in artikel 2 van de Gerechtsdeurwaarderswet worden opgesomd de ministerieplicht geldt en de GBA³ kan worden geraadpleegd. Het bestuur heeft deze conclusie onderschreven.”⁴

Recente ontwikkelingen hebben het bestuur doen besluiten om een subcommissie⁵ in te stellen die zich nogmaals over de uitleg van artikel 2 Gdw heeft gebogen. Deze subcommissie is tot de conclusie gekomen dat elk exploit als een ambtshandeling van de gerechtsdeurwaarder dient te worden beschouwd. Het bestuur heeft die conclusie onderschreven. In dit artikel wordt het nieuwe bestuursstandpunt uiteengezet. Daartoe worden eerst de begrippen ‘ambtshandeling’ en ‘exploit’ geduid. Vervolgens worden deze begrippen in onderlinge samenhang bekeken. Afgesloten wordt met een conclusie.

WAT IS EEN AMBTSHANDELING?

De gerechtsdeurwaarder is een door de Kroon benoemde functionaris. Hij is als openbaar ambtenaar belast met de uitvoering van een zeer groot aantal bij diverse wettelijke voorschriften aan hem opgedragen of voorbehouden taken die met name liggen op het terrein van de burgerlijke rechtsvordering, de zogenoemde ambtshandelingen.⁶

Ambtshandelingen kunnen worden omschreven als “handelingen die de gerechtsdeurwaarder als openbaar ambtenaar verricht op basis van een uitdrukkelijke bevoegdheid hem bij of krachtens de wet verleend.”⁷ Dat voor het zijn van een ‘ambtshandeling’ de taak in kwestie een wettelijke basis behoeft, volgt ook uit hetgeen in de parlementaire geschiedenis wordt opgemerkt in het kader van artikel 2 Gdw:

“In dit artikel wordt de wettelijke taak van de gerechtsdeurwaarder omschreven (...). Kern van deze omschrijving is gelegen in de verwijzing, in de aanhef van het eerste lid naar die wettelijke bepalingen waarin gerechtsdeurwaarders worden belast met bepaalde taken. De daarop volgende opsomming is indicatief.”⁸

Een en ander betekent dat de gerechtsdeurwaarder niet een ambtshandeling kan verzinnen. Een ambtshandeling is slechts een ambtshandeling als de wet er een anker voor geeft.

Dit volgt ook uit het rapport van de Commissie tarieven gerechtsdeurwaarder.⁹ In verband met de toen nog wordende Gerechtsdeurwaarderswet¹⁰ werden de tarieven voor ambtshandelingen herzien. Met het oog daarop boog de commissie zich in opdracht van de Staatssecretaris van Justitie¹¹ onder meer over de afbakening van het begrip ‘ambtshandelingen’. Verwezen kan worden naar het gehele rapport, maar op deze plaats zijn de volgende passages van belang:

“Theoretisch is het mogelijk om tot een volledig overzicht te komen van de artikelen waarin op een ambtelijk handelen van de gerechtsdeurwaarder wordt geduid en een daarop berustende uitputtende opsomming van zijn ambtshandelingen. In dit verband is de digitale editie van de bibliotheek van de Nederlandse wet- en regelgeving met een aantal relevante zoektermen geraadpleegd. Het resultaat daarvan heeft de commissie ervan overtuigd dat het maken van een volledig overzicht praktisch onmogelijk is en dat een dergelijke opsomming niet geschikt is voor opneming in een algemene maatregel van bestuur. De omvang ervan staat aan de leesbaarheid en de praktische toepassing in de weg. De noodzaak tot aanhoudende en veelvuldige aanpassing van de opsomming aan nieuwe wetten en maatregelen vormt een ander reëel bezwaar.¹² (...)”

(...) Met betrekking tot het opmaken van een exploit heeft de commissie overwogen dat dit weliswaar een typische handeling van de deurwaarder is, doch dat niet alle in de wet aan de gerechtsdeurwaarder opgedragen taken belegd dienen te worden met een exploit (...). De commissie is dan ook van oordeel dat het exploit niet als constitutief element voor de algemene definitie van ambtshandelingen kan worden opgenomen.¹³

Op basis van het voorgaande kan de commissie de ambtshandelingen van gerechtsdeurwaarders in algemene zin niet anders definiëren dan als alle taken die hem bij of krachtens wet zijn opgedragen of aan hem zijn voorbehouden.”¹⁴

Met dit laatste herhaalt de commissie in feite wat artikel 2 aanhef Gdw omtrent de taken van de gerechtsdeurwaarder vermeldt. Dankzij de daaraan voorafgaande overweging, hierboven als eerste weergegeven, is evenwel duidelijk dat het indicatieve karakter van de opsomming niet betekent dat de gerechtsdeurwaarder naar believen ambtshandelingen aan de lijst kan toevoegen. Elke ambtshandeling vereist een grondslag in een wet of in een daarop berustende lagere regeling.

De wetgever verbindt aan de ambtshandeling ingevolge artikel 11 Gdw de ministerieplicht, inhoudende dat de gerechtsdeurwaarder die specifieke bij of krachtens de wet genoemde taken die hij vaak als enige functionaris kan en mag verrichten ook moet verrichten als een rechtszoekende hem dat vraagt, tenzij er zwaarwegende omstandigheden zijn.¹⁵ Het artikel maakt duidelijk dat de verplichting van de gerechtsdeurwaarder om op te treden niet voortvloeit uit een wilsovereenstemming met de opdrachtgever maar berust op de wet. Het verzoek of de opdracht van een justitiabele vormt slechts de voorwaarde waardoor deze plicht in de concrete zaak ontstaat.¹⁶ Aldus verbindt artikel 11 Gdw de ambtelijke competentie van de gerechtsdeurwaarder met de bijzondere opdracht, het verzoek op zaakniveau, en brengt die verbinding tot stand door middel van de ministerieplicht.

WAT IS EEN EXPLOOT?

De ambtshandeling van de gerechtsdeurwaarder verschijnt in de regel in de vorm van een exploit.¹⁷ De wet bepaalt in algemene zin dat exploiten worden gedaan door een daartoe bevoegde gerechtsdeurwaarder. Het doen van een exploit geschiedt door het betekenen van het betreffende document en het laten van een afschrift daarvan aan de partij voor wie het stuk is bestemd.¹⁸

Het woord ‘exploot’, de wet spreekt ook wel van ‘exploit’, wordt in de wet en de literatuur in twee betekenissen gebruikt:

1. Ter aanduiding van de ambtshandeling van de gerechtsdeurwaarder;
2. Ter aanduiding van de akte waaruit die ambtshandeling blijkt.

Een exploit betreft hetgeen een daartoe bevoegde gerechtsdeurwaarder, op grond van de aan hem toegekende bevoegdheden met inachtneming van de daarvoor gestelde regelgeving, heeft gedaan of geconstateerd. Het exploit als document is een authentieke akte, omdat de gerechtsdeurwaarder deze opmaakt om geen andere reden dan dat hem bij of krachtens de wet is opgedragen op die wijze van zijn waarnemingen en verrichtingen te doen blijken. Artikel 156 lid 1 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) omschrijft wat onder een ‘akte’ moet worden verstaan. Een akte heeft twee kenmerken: allereerst moet er sprake zijn van een stuk dat is ondertekend en ten tweede dient het stuk een – door de opsteller daaraan gegeven – bewijsbestemming te hebben, waarbij volgens de parlementaire geschiedenis wordt bedoeld op burgerlijk bewijs.¹⁹

Artikel 156 lid 2 Rv omschrijft vervolgens wanneer een stuk wordt

aangemerkt als een authentieke akte. Daarvan is sprake wanneer de akte (1) in de vereiste vorm, (2) bevoegdlijk is opgemaakt door (3) een ambtenaar (4) aan wie bij of krachtens de wet (5) is opgedragen op die wijze te doen blijken van door hem gedane waarnemingen of verrichtingen.²⁰ Aldus verbindt dit artikellid de bevoegdheid tot het opmaken van de akte met de algemene opdracht aan de ambtenaar om op een bij of krachtens de wet opgedragen wijze te doen blijken van door hem gedane waarnemingen of verrichtingen. Wanneer sprake is van een authentieke akte, dan wordt hieraan de in artikel 157 lid 1 Rv bedoelde bewijskracht toegekend.²¹ De gevallen waarin het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering het exploit noemt – en op de akte doelt – hebben op grond van deze en de voorgaande paragraaf dus met elkaar gemeen:

- Dat zij zien op een ambtshandeling van de gerechtsdeurwaarder;
- Dat de akte in kwestie een akte zal zijn, bedoeld in artikel 156 Rv, en daarmee een authentieke akte;
- Dat de akte (dus) de in artikel 157 lid 1 Rv bedoelde bewijskracht zal hebben;
- Dat de bevoegdheid tot het opmaken van de akte, waar artikel 156 lid 2 Rv op duidt met de woorden ‘bevoegdlijk opgemaakt’, verbonden is met de algemene opdracht, waar dit artikellid op duidt met de zinsnede “aan wie bij of krachtens de wet is opgedragen op die wijze te doen blijken van door hen (de ambtenaren, toevoeging JR) gedane waarnemingen of verrichtingen”;
- Dat de bevoegdheid tot het opmaken van de akte nader wordt geredigeerd door artikel 11 Gdw, dat de ambtelijke competentie van de gerechtsdeurwaarder verbindt met de bijzondere opdracht, het verzoek op zaakniveau, en die verbinding tot stand brengt door middel van de ministerieplicht.

EXPLOOT EN AMBTSHANDELING VALLEN SAMEN

Het exploit en de ambtshandeling zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het exploit bestaat uit twee elementen: plicht en bevoegdheid. Daarmee is het begrip ‘exploot’ niet bestaanbaar wanneer het slechts voor de helft wordt gevuld, namelijk slechts met bevoegdheid. Een andere benadering strijdt met het beginsel dat de wet een gesloten stelsel hanteert en het exploit slechts kent wanneer de wet daar zelf een aangrijpingspunt voor geeft. Waar de wet dat doet, moet steeds begrepen worden: het ‘volle’ exploit.²² Bij de beantwoording van de vraag of de gerechtsdeurwaarder ook buiten het terrein van het burgerlijk procesrecht en het executie- en beslagrecht een ambtelijke taak heeft, speelt artikel 3:37 lid 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) – luidende dat “indien bepaald is dat een verklaring schriftelijk moet worden gedaan, zij, voor zover uit de strekking van de bepaling niet anders volgt, ook bij exploit kan geschieden” – een cruciale rol. De hier bedoelde bepaling mag, zo blijkt uit de literatuur, ook een contractuele zijn. Uit een overeenkomst kan een vormvoorschrift voortvloeien en ook dan geldt dat bepaald is dat een verklaring schriftelijk moet worden gedaan.²³ Aldus geeft artikel 3:37 lid 2 BW een instructie aan de gerechtsdeurwaarder in die gevallen waarin de wet of een overeenkomst de schriftelijke vorm voorschrijft.²⁴ Dit betekent dat als het exploit als alternatief verschijnt dit – in tegenstelling tot wat de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders overwoog in haar uitspraak van 8 februari 2011²⁵ – niet anders kan zijn dan een ambtshandeling.²⁶ Het voorgaande betekent dat nu artikel 3:317 BW de schriftelijke

vorm voorschrijft, ook het stuitingsexploot op de voet van artikel 3:37 lid 2 BW bij exploit kan worden gedaan.²⁷

Hetzelfde geldt voor de schriftelijke mededeling dat de verzoeker tot arbitrage overgaat, met een aanduiding van hetgeen hij aan arbitrage wil onderwerpen. Daarbij maakt het geen verschil of de schriftelijke mededeling door de wet wordt vereist (vgl. art. 1025 lid 1 Rv), dan wel door een overeenkomst (vgl. art. 1025 lid 3 Rv). Ook bij de aanzegging overeenkomstig artikel 6:236 onder n BW kan het exploit als alternatief verschijnen. Sinds de inwerkingtreding van het nieuwe arbitragerecht vloeit immers rechtstreeks uit de wet voort dat een beroep op een arbitraal beding schriftelijk moet worden gedaan.²⁸

Verder dwingt artikel 6:82 lid 1 BW in combinatie met artikel 3:37 lid 2 BW de gerechtsdeurwaarder desgevraagd een exploit van aanmaning uit te brengen, mits het er inderdaad om gaat het verzuim van de schuldenaar te doen intreden. Indien de gerechtsdeurwaarder gevraagd wordt dit exploit uit te brengen, kan hij zijn ministerieplicht niet weigeren op grond van het feit dat de schuldeiser ook per brief had kunnen aanmanen. Zo geldt dat de bewijspositie van de verzender (gezien art. 3:37 BW) kan vergen dat bewijs kan worden geleverd van zowel ontvangst van de aanmaning als de inhoud daarvan.²⁹ Het is daarbij wel van belang dat de gerechtsdeurwaarder zich beperkt tot sober, niet intimiderend taalgebruik. Dat wil zeggen dat hij niet de indruk wekt dat de schuldenaar reeds veroordeeld is, of dat sprake is van rechtsgevolgen anders dan die welke intreden door de ontvangst van het stuk. Dit volgt ook uit de Verordening beroeps- en gedragsregels gerechtsdeurwaarders; zie bijvoorbeeld de artikelen 8 en 12 van deze verordening. Doet de gerechtsdeurwaarder dat wel, dan verzet de aard en de strekking van artikel 6:82 lid 1 BW zich er tegen dat het exploit als alternatief verschijnt. Bovendien riskeert de gerechtsdeurwaarder dan een tuchtrechtelijke maatregel.

CONCLUSIE

Ambtshandelingen kunnen worden omschreven als “handelingen die de gerechtsdeurwaarder als openbaar ambtenaar verricht op basis van een uitdrukkelijke bevoegdheid hem bij of krachtens de wet verleend.” Dit volgt ook uit de parlementaire geschiedenis van artikel 2 Gdw.

Een en ander betekent dat de gerechtsdeurwaarder niet een ambtshandeling kan verzinnen. Een ambtshandeling is slechts een ambtshandeling als de wet daar een anker voor biedt.

De ambtshandeling van de gerechtsdeurwaarder verschijnt in de regel in de vorm van een exploit. In het algemeen wordt aanvaard dat een exploit relateert hetgeen een daartoe bevoegde gerechtsdeurwaarder, op grond van de door hem toegekende bevoegdheden met inachtneming van de daarvoor gestelde regelgeving heeft gedaan of geconstateerd.

Het exploit bestaat uit twee elementen: plicht en bevoegdheid. Daarmee is het begrip ‘exploot’ niet bestaanbaar wanneer het slechts voor de helft wordt gevuld, namelijk slechts met bevoegdheid. Een andere benadering strijdt, zoals in dit artikel uiteengezet, met het beginsel dat de wet een gesloten stelsel hanteert en het exploit slechts kent wanneer de wet daar zelf een aangrijpingspunt voor geeft.

Bij de beantwoording van de vraag of de gerechtsdeurwaarder ook buiten het terrein van het burgerlijk procesrecht en het executie- en

beslagrecht een ambtelijke taak heeft, speelt artikel 3:37 lid 2 BW een cruciale rol. Dit artikellid bepaalt dat in die gevallen waarin de wet of een overeenkomst de schriftelijke vorm voorschrijft, in beginsel ook het exploit in aanmerking komt. Dit betekent dat als het exploit als alternatief verschijnt, dit niet anders kan zijn dan een ambtshandeling. Aldus zijn onder meer het stuitingsexploot, het exploit houdende de mededeling dat de verzoeker tot arbitrage overgaat of de aanzegging overeenkomstig artikel 6:236 onder n BW en de bij exploit gedane aanmaning ex artikel 6:82 lid 1 BW als ambtshandelingen van de gerechtsdeurwaarder te beschouwen. Wordt de gerechtsdeurwaarder gevraagd een dergelijke handeling te verrichten, dan geldt daarvoor dus de ministerieplicht en kan hij de BRP raadplegen.

Noten

- 1 Mr. J. Rijsdijk is werkzaam als jurist voor de KBvG.
- 2 Cie. schuldenaarstarieven gerechtsdeurwaarder, Een gewichtig ambt gewogen, Den Haag: Sdu Uitgevers 2001.
- 3 Thans de BRP.
- 4 De brief is op te vragen bij het Bureau van de KBvG via kbvg@kbvg.nl.
- 5 De subcommissie kende de volgende samenstelling: mr. O.J. Boeder, W.W.M. van de Donk, J. Nijenhuis, G. Wind en mr. J.M. Wisseborn.
- 6 *Kamerstukken I* 2000/01, 22 775 en 23 081, nr. 109, p. 8 en 9 (MvA1).
Naast deze ambtelijke taken verricht de gerechtsdeurwaarder veelal nevenwerkzaamheden, met name in de incassopraktijk. Zie ook: art. 20 Gdw.
- 7 De parlementaire geschiedenis bij de Gerechtsdeurwaarderswet bevat geen definitie van het begrip 'ambtshandelingen'. Deze definitie is ontleend aan het rapport van de Cie tarieven gerechtsdeurwaarder; Cie schuldenaarstarieven gerechtsdeurwaarder, Een gewichtig ambt gewogen, Den Haag: Sdu Uitgevers 2001, p. 8.
- 8 *Kamerstukken II* 1991/92, 22 775, nr. 3, p. 16.
- 9 Cie. schuldenaarstarieven gerechtsdeurwaarder, Een gewichtig ambt gewogen, Den Haag: Sdu Uitgevers 2001.
- 10 Wet van 26 januari 2001, Stb. 2001, 71.
- 11 Het ministerie van Justitie heet sinds 15 oktober 2010 het ministerie van Veiligheid en Justitie.
- 12 Cie. schuldenaarstarieven gerechtsdeurwaarder, Een gewichtig ambt gewogen, Den Haag: Sdu Uitgevers 2001, p. 7.
- 13 Idem, p. 8.
- 14 Idem, p. 8.
- 15 Die zwaarwegende omstandigheden zijn limitatief opgesomd in artikel 11 Gdw: persoonlijke omstandigheden van de gerechtsdeurwaarder die hem beletten zijn ministerieplicht te vervullen (onder a) of een verzoeker die niet bereid is het aan hem gevraagde voorschot te betalen (onder b).
- 16 *Kamerstukken II* 1991/92, 22 775, nr. 3, p. 17.
- 17 Maar niet uitsluitend. De Cie tarieven gerechtsdeurwaarder zet het in haar rapport helder uiteen: "De taken en bevoegdheden die de gerechtsdeurwaarder krachtens de wet niet bij afzonderlijk exploit relateert behoren (...) eveneens tot zijn ambtelijke competentie. Deze verrichtingen gaan vooraf aan of vloeien voort uit een ambtshandeling die bij exploit wordt vastgelegd.
Zo kent in het bijzonder het derdenbeslag een reeks accessoria. De gerechtsdeurwaarder die tot beslag op een vordering tot periodieke betaling is gerechtigd, is bevoegd de door hem vermoede betalingen vooraf door informatie bij de derde te verifiëren. Met de verklaring van de derde en de door deze aan hem uitbetaalde geldsommen dient de gerechtsdeurwaarder te handelen overeenkomstig de regel van de wet. Lopende twee of meer derdenbeslagen samen, dan is de gerechtsdeurwaarder die het oudste beslag legde belast met de inning voor alle beslagleggers. De opsomming is niet uitputtend. Van geen van deze werkzaamheden wordt bij apart exploit verslag gedaan.
Ook bij andere ambtshandelingen kunnen voorbeelden worden gevonden van bijkomende, niet bij afzonderlijk exploit vastgelegde verrichtingen van de gerechtsdeurwaarder, zoals het ontvangen van baten gedurende een beslag op rechten aan toonder en de aanbidding ter inschrijving in de openbare registers van het proces-verbaal van beslag op een onroerende zaak. De commissie definieert de hier bedoelde inleidende, uitvoerende of afrondende verrichtingen als elementen van de ambtshandeling. Het zijn werkzaamheden die in de zin van het derde lid van artikel 2 van de Gerechtsdeurwaarderswet rechtstreeks samenhangen met ambtshandelingen"; Cie schuldenaarstarieven gerechtsdeurwaarder, Een gewichtig ambt gewogen, Den Haag: Sdu Uitgevers 2001, p. 9.
- 18 In de memorie van toelichting bij de Wet tot herziening van het procesrecht voor burgerlijke zaken wordt exploit doen gedefinieerd als "het betekenen van het desbetreffende document en het laten van afschrift"; *Kamerstukken II* 1999/00, 26 855, nr. 3, p. 17.
Wind is kritisch over deze definitie. Tijdens een door de KBvG en SNG georganiseerde themadag op 20 november 2009 over het e-derdenbeslag heeft hij in zijn presentatie geprobeerd door te dringen tot de kern van het 'exploot doen'. Hij trekt daarbij een parallel met het werk van de rechter: "De kern van de ambtsuitoefening van de gerechtsdeurwaarder is niet anders dan die van de rechter. Met de macht waarmee hij van overheidswege is bekleed, grijpt hij in de rechtsbetrekking van partijen in om die te veranderen. Dat is het bestendige in al zijn ambtelijk handelen. De overeenkomst met het ambtswerk van de rechter is evident. Voor de nauwkeuriger aanduiding van de constante in het ambtelijk handelen van de gerechtsdeurwaarder bestaat een term: exploit doen." Zijn presentatie is gepubliceerd in de Gerechtsdeurwaarder: G. Wind, 'Elektronisch derdenbeslag. Communicatie op maat', de Gerechtsdeurwaarder 2010, nr. 1, p. 21-27.
Zie ook: J.D. van Vlastuin, 'Het doen en laten van exploit', *Executief* 2001, nr. 2, p. 27 en 28.
Zie over de historische ontwikkeling van het exploit: M. Teekens, *De Gerechtsdeurwaarder* (diss. Leiden RUL), Deventer: Kluwer 1973, p. 35-37.
- 19 Of een akte een bewijsbestemming heeft, laat zich niet steeds op voorhand eenvoudig vaststellen; zie bijv.: HR 27 augustus 1984, NJ 1984, 789, ECLI:NL:HR:1984:AG4799 m.nt. Heemskerk.
- 20 Kremer (Sdu Commentaar burgerlijk procesrecht), art. 156 Rv, aant. C.2.
- 21 Dit artikellid kent dwingende bewijskracht toe aan hetgeen de ambtenaar binnen de kring van zijn bevoegdheid omtrent zijn eigen waarnemingen en verrichtingen heeft verklaard, en wel tegenover iedereen en dus niet slechts tegenover de (eventuele) partij(en) bij die akte. De dwingende bewijskracht is daarbij beperkt tot hetgeen de wet uitdrukkelijk aan de ambtenaar heeft opgedragen om te verklaren en waaromtrent hij bevoegd is te verklaren; idem, aant. C3.
- 22 Een exploit is dus altijd een ambtshandeling, maar een ambtshandeling is niet altijd een exploit. In die zin is 'vol' exploit een pleonasmie. Een stijlfiguur die in deze notitie wordt gepermitterd om duidelijk te maken dat het exploit altijd bestaat uit plicht én bevoegdheid. Zie ook: noot 15.
De verklaring omtrent fysieke waarneming door de gerechtsdeurwaarder opgemaakt als bedoeld in artikel 20 Gdw wordt in de praktijk wel een proces-verbaal genoemd, maar is dat feitelijk niet. Beter is het om in dit verband voortaan te spreken van een 'verklaring van een waarneming'.
- 23 Hijma, T&C Burgerlijk Wetboek 2013, art. 3:37, aant. 2.
- 24 Hijma zegt hierover: "Ter voorkoming van misverstand bepaalt lid 2 (van art. 3:37, toevoeging JR), dat als de schriftelijke vorm is voorgeschreven in beginsel ook een exploit in aanmerking komt. Bij gebruik van zulk een exploit maken eventuele vormfouten de verklaring niet steeds van onwaarde"; idem, aant. 3.
- 25 KvG 8 februari 2011, ECLI:NL:RBAMS:2011:YB0533.
- 26 Dit onderschrijft ook de Minister van Veiligheid en Justitie in de memorie van toelichting bij de herziening van de Gerechtsdeurwaarderswet in reactie op het pleidooi van het bestuur om art. 2 Gdw – onder andere – uit te breiden met de exploit op de voet van art. 3:37 lid 2 BW: "(...) voor exploit op de voet van art. 3:37 lid 2 BW is een nadere wettelijke regeling niet nodig. Indien bepaald is dat een verklaring schriftelijk moet worden gedaan, kan zij, voor zover uit de strekking van die bepaling niet anders volgt, ook bij exploit geschieden"; *Kamerstukken II* 2014/15, 34 047, nr. 3, p. 9.
Vervolgens stelt de minister echter dat "een gerechtsdeurwaarder dergelijke handelingen als een andere werkzaamheid als bedoeld in artikel 20 Gerechtsdeurwaarderswet kan verrichten. Op voorhand is immers geen reden om te concluderen dat gerechtsdeurwaarders door het verrichten hiervan de goede en onafhankelijke vervulling van het deurwaardersambt of het aanzien daarvan schaden of belemmeren. De noodzaak om te bepalen dat dit voortaan een ambtshandeling is staat niet vast"; *Kamerstukken II* 2014/15, 34 047, nr. 3, p. 9 (MvT). In de hoofdstuktekst is uiteengezet waarom dit deel van zijn relaas onjuist is.
- 27 In zijn arrest van 16 oktober 2012, ECLI:NL:GHARN:2012:BY1109 merkte het Hof Arnhem het stuitingsexploot aan als een ambtshandeling van de gerechtsdeurwaarder, r.o. 4.9.
- 28 Wet van 2 juni 2014, Stb. 2014, 200.
- 29 De stelplicht en bewijslast dat aan het vereiste van de ingebrekestelling is voldaan, rust immers op de schuldeiser. De rechter dient ambtshalve te onderzoeken of aan de stelplicht is voldaan (HR 20 september 1996, NJ 1996, 748 (*Büchner/Wies*)).

Als een feniks uit de as

Twee jaar geleden richtte de Belgische Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders een juridisch maatschappelijk kenniscentrum op onder de naam Sam-Tes. Dit kenniscentrum speelt een belangrijke rol bij de ontwikkeling van nieuwe IT-toepassingen, maar brengt ook de sociale en bemiddelde rol van gerechtsdeurwaarders onder de aandacht via verschillende communicatiekanalen en de media. Gerechtsdeurwaarder en huidig Sam-Tesvoorzitter Jan de Meuter is de inspirator van en motor achter het juridisch maatschappelijk kenniscentrum. “Een gerechtsdeurwaarder kan niet functioneren zonder een goede sociale reflex.”

Om te beginnen: waar komt de naam Sam-Tes vandaan?

“**S**am staat voor het Nederlandstalige ‘Samenwerken voor een meer rechtvaardige maatschappij’, Tes voor het Franstalige equivalent ‘Travailler Ensemble pour une Société plus juste’. En dat is geen marketingpraat, het is daadwerkelijk wat wij voorstaan en wat ons drijft. Door voor de jongensnaam Sam en de meisjesnaam Tes te kiezen, krijgen we als beroep tegelijkertijd als het ware een gezicht.”

Wat doet Sam-Tes precies?

“Sam-Tes is in de eerste plaats een aanspreekpunt voor de ruim 1100 Belgische stagiairs, kandidaat- en titularis-gerechtsdeurwaarders die wij een optimale ondersteuning en dienstverlening trachten te bieden bij de uitoefening van hun maatschappelijke taak. Zo hebben wij er bijvoorbeeld voor gezorgd dat gerechtsdeurwaarders toegang hebben gekregen tot het Centraal Register van Huwelijks-overeenkomsten. Ook hebben wij vrijstel-

ling van btw verkregen voor gerechtsdeurwaarders die pro deo-opdrachten doen. Tevens doen we diverse pilotprojecten op het gebied van IT en digitalisering, veelal in nauwe samenwerking met andere ketenpartners.

“De gerechtsdeurwaarder is geen boeman”

Daarnaast vormen we de verbinding tussen de gerechtsdeurwaarders en partners zoals de politiek, de federale overheidsdiensten justitie en financiën, de andere juridische beroepsgroepen, overheidsinstellingen en sociaaleconomische organisaties, onder meer op het terrein van armoedebestrijding. En tot slot zien wij het als onze opdracht om jonge stagiair- en kandidaat-gerechtsdeurwaarders evenals net benoemde gerechtsdeurwaarders te overtuigen van en te sensibiliseren voor hun sociale taak. Een gerechtsdeurwaarder

kan namelijk niet functioneren zonder goede sociale reflex. We willen duidelijk maken dat de gerechtsdeurwaarder niet de boze boeman is waar de buitenwereld hem vaak voor aanziet, maar een immens belangrijke sociale en bemiddelde rol speelt in het maatschappelijk verkeer. En dat is een niet aflatende inspanning.”

In Nederland fungeert het bureau van de beroepsgroep KBvG zelf onder meer als kenniscentrum. Waarom staan deze in België min of meer los van elkaar? Hoe verhouden Sam-Tes en de Nationale Kamer zich tot elkaar?

“Dit heeft te maken met mijn persoonlijke verleden in de Nationale Kamer, waar ik vele jaren in het directiecomité heb gezeten en in die hoedanigheid mede een aantal grote projecten heb gerealiseerd. Wat ik daarbij merkte is dat de Kamer, net als veel andere organisaties, veelal de kenmerken heeft van een tanker op zee: je stuurt niet zomaar even bij. Er was voor mijn gevoel een meer wendbaar bootje nodig dat beter kon laveren tussen de obstakels en sneller kan schakelen wanneer nieuwe opportu-

niteiten aan de horizon verschijnen. Dat is Sam-Tes geworden. Overigens is er een nauwe samenwerking tussen de Kamer en het directiecomité aan de ene kant en het dagelijks bestuur van Sam-Tes aan de andere kant. Wij nemen zelf geen beslissingen maar zijn louter uitvoerend. Al kunnen we ook op eigen kracht initiatieven op gang trekken die we dan meteen ook ter afstemming voordragen bij de Nationale Kamer: ‘tuning while playing’. We moeten snel en wendbaar blijven; daar ligt onze kracht.”

“Het CBB is een belangrijk instrument om armoede te bestrijden, maar is geen armoededatabank”

Dat Sam-Tes wil samenwerken voor ‘een meer rechtvaardige maatschappij’ valt te prijzen, maar het klinkt tegelijkertijd als iets wat niet direct binnen handbereik ligt. Wat wilt u bereiken?

“Iets nastreven dat niet binnen handbereik ligt en het vervolgens toch realiseren, daar ligt voor mij de grootste uitdaging en

verdienste. Concreet betekent dat voor mij het vinden van nieuwe jonge professionals die bereid en in staat zijn de beroepsgroep te motiveren om werk te blijven maken van haar sociale rol en taak. Het gedachtegoed van Sam-Tes mag niet samenvallen met de Antwerpse gerechtsdeurwaarder Jan de Meuter, want die zal op een dag het stokje overdragen. Onze taak is nooit gedaan, het is een zaak van blijvend en opbouwend kritisch zijn voor onszelf. De juiste vragen blijven stellen.”

Nederland heeft sinds kort een Beslagregister, min of meer naar Belgisch voorbeeld. Hoe is dit in uw land tot stand gekomen?

“Het Centraal Bestand van berichten van beslag, delegatie, overdracht en collectieve schuldenregeling, kortweg CBB, is tot stand gekomen in 2011. Het traject heeft tien jaar geduurd en heeft op een haar na tot het financiële deficit van de Nationale Kamer geleid – zozeer zelfs dat er op een zeker moment amper voldoende geld meer was om de salarissen van de medewerkers te betalen. Toen zijn we, gefinancierd door ongedekte leningen van de gerechtsdeurwaarders zelf, ‘from scratch’ opnieuw begonnen en toen lukte het wél om het CBB in korte tijd te realiseren. Ik overdrijf dus niet als ik zeg dat we met het CBB als een feniks uit onze as zijn herrezen. Het

is een technisch huzarenstukje dat uniek is in Europa. Het is ook het eerste gelukke IT-project in de juridische wereld waarbij zoveel partijen rechtstreeks betrokken zijn: de federale overheidsdiensten justitie en financiën, de notarissen, de advocaten, de gerechtsdeurwaarders, de schuldbemiddelaars, alle belastingontvangers van gewesten, provincies, de Vlaamse Belastingdienst, de dienst voor alimentatievorderingen en zelfs de Kansspelcommissie. Daarbij hebben wij de visie gehad om niet alleen een CBB te ontwikkelen, maar ook een elektronische infrastructuur daar omheen, de CIA ofwel Central Identification and Authentication. Langs deze service bus lopen alle transacties van gerechtsdeurwaarders met andere gegevensbronnen, volledig geëncrypteerd. Met meer dan 24 miljoen transacties per jaar heeft ook dit systeem zijn deugdelijkheid en stabiliteit bewezen. Dankzij de CIA en onze Authentieke Bron kunnen we nu snel reageren op eventuele door het ministerie of Europa gewenste aanpassingen en ook snel nieuwe connecties maken met andere gegevensbronnen.”

“De Vlaamse Belastingdienst legt alleen nog het vereenvoudigd derdenbeslag zélf”

Wat biedt het CBB de gerechtsdeurwaarders?

“Ik zou zeggen: het CBB stelt gerechtsdeurwaarders in staat om hun maatschappelijke functie optimaal te vervullen. Het is een kostenbesparend instrument dat ons toelaat om de schulden met uiterste precisie in kaart te brengen en daarbij is het – zonder stigmatiserend te zijn – een belangrijk middel om armoede te bestrijden.”

In Nederland leeft de wens om meer partijen aan te sluiten bij het Beslagregister, waaronder de Belastingdienst. In uw land lijkt de situatie eerder andersom. Werkt dit goed, met zoveel partijen die toegang hebben?

“De kracht van het CBB is dat het veel informatie bevat. Dat is echter tevens de zwakte, want lang niet alle aangesloten

Een parel

Vanaf deze zomer gaan de Belgische gerechtsdeurwaarders een belangrijke rol spelen bij de inning van de niet-betwiste geldschulden in een B2B-relatie. In plaats van de oude, zeer omslachtige en tijdrovende rechtbankprocedure is een nieuwe, volledig digitaal ondersteunde procedure ingevoerd. Deze start bij een advocaat, die vervolgens aan een gerechtsdeurwaarder de opdracht geeft om aan de tegenpartij een aanmaning tot betaling te betekenen. Die tegenpartij krijgt een maand en acht dagen om de vordering te voldoen dan wel te betwisten. Gebeurt geen van beide, dan maakt de gerechtsdeurwaarder een procesverbaal van niet-betwisting op dat digitaal wordt voorgelegd aan een rechter die de formele controle uitvoert. Is die stap genomen, dan krijgt de gerechtsdeurwaarder een ‘pushbericht’ terug met een titel die hij vervolgens ten uitvoer kan leggen. De Meuter: “In deze procedure komt alles samen wat we de laatste tien jaar hebben ontwikkeld op IT-vlak: de werkwijze is volledig gesynchroniseerd, dus iedere handeling die de gerechtsdeurwaarder op kantoor verricht, wordt ook centraal gelogd en bijgehouden. Daarnaast is er veel aandacht voor de eisen die de privacywetgeving stelt. Dit is echt een parel waarvoor terecht veel interesse bestaat bij andere Europese landen. Technisch is het hele systeem al klaar, maar de uitvoeringsbesluiten liggen op dit moment bij de Raad van State. Met een beetje geluk kunnen we van start op 1 juni van dit jaar.”

partijen zijn in staat al die informatie correct te interpreteren. Feitelijk zijn alleen gerechtsdeurwaarders daartoe in staat, omdat wij het CBB ook grotendeels vullen met onze berichten. Het risico bestaat dat het CBB door partijen gezien gaat worden als een soort ‘armoededatabank’: u staat geregistreerd en dus kwalificeer ik u als iemand die onoplosbare problemen heeft. Welnu, dat is absoluut niet de bedoeling. Het is en blijft een informatiebron en de interpretatie daarvan ligt bij ons, die als enige met beide voeten in de realiteit staan.”

Het lijkt erop dat de Belgische gerechtsdeurwaarders vergevorderd zijn op het gebied van automatisering en digitalisering. Klopt dat beeld?

“Laat ik het zo zeggen: door het eclatante succes van het CBB leeft het beeld dat als wij iets aanpakken, het ook echt tot iets leidt. Met het nieuwe systeem voor de inning van onbetwiste geldschulden (zie kader – red.) is dat beeld nog eens

bevestigd. ‘As we speak’ zijn we onder meer bezig met een e-paymentproject voor de juridische beroepsgroepen en zijn we volop aan het inzetten op de integratie van een zogeheten e-Box, een communicatiemiddel om beveiligde mail binnen de juridische sector te versturen. Ook draaien we pilots met elektronisch betekenen mét

behoud van lokale kennis. Ik geloof in de kracht van de combinatie van enerzijds kennis van lokale omstandigheden en anderzijds kennis die men vooraf op kantoor binnenkrijgt via verschillende databanken.”

Diensten aan de Maatschappij

Het Vlaams Gewest kent geen belastingdeurwaarders: het zijn de gerechtsdeurwaarders die de opdracht hebben gekregen om de inning te verzorgen van alle Vlaamse belastingen. Dat zijn op dit moment meer dan 600.000 dossiers. Daartoe werd door Jan De Meuter een apart vehikel opgericht met de naam DIAM, Diensten aan de Maatschappij. Via een elektronisch verdeelsysteem krijgt de gerechtsdeurwaarder die zijn of haar kantoor het dichtst in de buurt heeft van de belastingplichtige automatisch het dossier toegewezen. De Nationale Kamer monitort of de betreffende gerechtsdeurwaarder niet teveel kosten maakt en eventuele derdengelden tijdig doorstort. Het enige wat de Belastingdienst zelf nog doet is het leggen van een vereenvoudigd derdenbeslag.

Een goede uitkomst begint bij een helder proces

BER, tijdschrift voor Beslag- en executie in de Rechtspraak

- U beschikt met het vakmagazine én de online 24 uur per dag over de meest actuele vakinformatie. Waar en wanneer u maar wilt.
- Met de alertservice bent u snel en eenvoudig op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen.
- BER wordt samengesteld door een uiterst deskundige redactie.
- Uniek, want BER is het enige vakmagazine voor beslag- en executierecht in Nederland.

Meer informatie op sdu.nl/burgerlijkprocesrecht

Sdu

oprecht
de beste
keuze

Een nieuwe lente....

Een column als deze leent zich doorgaans goed voor stekelige opmerkingen, kritische beschouwingen en verzuchtingen. En ja, er is in de wereld van de gerechtsdeurwaarders best wat te klagen. Over omzetverliezen, financieel moeilijke tijden, onverteerbare wetsvoorstellen, verkeerde beeldvorming, enzovoorts. Maar op het moment dat ik dit verhaal aan het papier toevertrouw is de temperatuur voor het eerst dit jaar welhaast zomers, vier ik persoonlijk een mijlpaal qua levensjaren, maar bovenal ziet het nieuwe beleidsplan van de KBvG het levenslicht. En dat stemt voorzichtig tot vreugde.

De ledenraad van de KBvG is lang in spanning gehouden naar de definitieve inhoud. Nu die eenmaal is geopenbaard past vooraleerst een ruimhartig compliment naar de opstellers. Gevoed door vele gesprekken met ketenpartners uit binnen- en buitenland is het resultaat een indrukwekkend boekwerk dat de beleidslijnen voor de KBvG voor de komende jaren uitzet. Zeker, mét zorgen over het verdienmodel, mét heel kritische opmerkingen over de invloed van de marktwerking, met benoeming van die elementen die een bedreiging vormen voor ons ambt.

Maar bovenal behelst het beleidsplan schilderachtige vergezichten, duidelijke punten aan de horizon. Zij die deelgenoot waren van de eerste presentatie ervan in de ledenraadsvergadering moeten welhaast bevangen zijn door het aanstekelijke enthousiasme van de commissieleden. Ik vat het plan in twee woorden samen: trots en kansen.

TROTS

De commissie heeft – zoals van haar verwacht – zich bezonnen op de aard en essentie van het ambt. Die is dat de gerechtsdeurwaarder zorgdraagt voor verwezenlijking van het recht en daartoe concreet bijdraagt aan een rechtvaardige, effectieve rechtshandhaving. Hij vormt het sluitstuk van een democratische samenleving, een essentieel onderdeel van de rechtsstaat, en is noodzakelijk voor de bescherming van rechten en onmisbaar voor economisch vertrouwen en een goed investeringsklimaat. Terecht wordt opgemerkt dat de beroepsgroep zich meer zelfbewust zou mogen zijn en meer ambitie, trots en passie uit mag stralen. Dit is de verantwoordelijkheid van de KBvG, maar ook van ieder individueel lid als ambassadeur van het ambt. Dit is een oproep die mij uit het hart gegrepen is. Voor Statler en Waldorf is geen ruimte meer, tijd voor een nieuw elan.

KANSEN

De vele aanbevelingen uit het beleidsplan hebben een grote gemene deler: ze zoeken en benoemen de kansen die de beroepsgroep en de individuele beroepsbeoefenaar moet grijpen. Met af en toe een jaloerse blik naar het buitenland, een sterk richtinggevende verwijzing naar de Global Code of Enforcement en vooral een realistische blik op de mogelijkheden tot vernieuwing die ons wetboek van Rechtsvordering de 21ste eeuw in moet leiden.

Laat mij er alvast één schetsen: De KBvG heeft intern ingezet op verruiming van de regierol voor de eerste beslaglegger. Dat is een logische stap die nu al rechtstreeks volgt uit de vigerende wetgeving. Hoe logisch zou het zijn om die rol nóg iets verder op te rekken. De Rijksincassovisie (wat daar verder ook van te vinden is) bepleit afstemming tussen de verschillende schuldeisers en blinkt verder uit in vaagheid en gebrek aan concretisering. De KBvG kan de wetgever behulpzaam zijn: wil je als overheid toe naar een meer persoonsgerichte benadering dan moet je de gerechtsdeurwaarder daarin faciliteren. Vanuit het perspectief van de schuldenaar zou er één gerechtsdeurwaarder moeten zijn die de regie heeft, die de bestaansminimum garandeert en rust creëert. Het is maar één van de kansen die voor het oprapen liggen.

Wilbert van de Donk
Voorzitter

PERSONALIA

2016

Beëdigd

Mevrouw M. Knobbe | Weert | 20-01-2016

Waarnemingen

Waargenomen	Waarnemer	Plaats	Van	Tot
De heer E.G.J. Jorritsma	Mevrouw J. van der Lubbe-Luhrs	Amsterdam	01-06-2015	01-11-2016
De heer J.H.L. Sinkiewicz	Mevrouw J.W.W.M. Boers	Maastricht	23-01-2015	23-07-2016
De heer R. Wijburg	De heer mr. R.R. Bouwman	Purmerend	01-04-2015	01-07-2016
De heer J. Pranger	De heer T.A.H. Geene	Assen	04-01-2016	04-07-2016
De heer J.C. Huyer	De heer G.H.H. Groen	Zaandam	15-01-2016	15-05-2016
Mevrouw W. van Unen	Mevrouw L. Grul	Tiel	01-03-2016	01-09-2016
De heer M. de Niet	De heer P.W.J. van Hest	Tiel	01-03-2016	01-09-2016
De heer R.C.M. Treffers	Mevrouw V.M.C. Pereira do Nascimento	Breda	04-04-2016	04-04-2017

Nieuwe leden

De heer E. van der Meij	Alkmaar	01-01-2016
De heer S.A. Ruijs	Rotterdam	01-01-2016
de heer P.J. Bierkens	Breda	11-01-2016
De heer C.A. Post	Hilversum	05-02-2016
De heer D.J.H. Eilers	Amsterdam	04-03-2016

Gedefungeerd

De heer A. Koole	Den Haag	01-01-2016
De heer C.Th. Snijder	Beverwijk	15-02-2016
De heer H.J.A.M. van de Waardt	's-Hertogenbosch	15-02-2016
Mevrouw M.P.J. Buys	Goes	15-02-2016
De heer R.P.A.J. ter Horst	Utrecht	29-03-2016
De heer J.T.K. Mostert	Rotterdam	15-04-2016
De heer M.G. de Jong	Arnhem	01-05-2016

Wijziging vestigingsplaats

	Was	Is	m.i.v.
De heer O.W. Groeneveld	Harderwijk	Veenendaal	22-02-2016
De heer J.C. Bottenberg	Apeldoorn	Eindhoven	01-04-2016
De heer A.J.A. Eliëns	Haarlem	Amsterdam	01-05-2016
Mevrouw Bronsvort-Kracht	Almere	Apeldoorn	01-05-2016

KEI voor de gerechtsdeurwaarderspraktijk

De nieuwe procedure onder KEI in eerste aanleg

Mr. J.H. Rutten, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder in Arnhem

INLEIDING

Het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht (34 059), voorziet in vergaande wijziging van het burgerlijk procesrecht. In het kielzog van dit wetsvoorstel liggen de wetsvoorstellen 34 138, Wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht in hoger beroep en cassatie en 34 212, Invoeringswet vereenvoudiging en digitalisering procesrecht. Deze wetsvoorstellen komen voort uit een serie vernieuwingsprogramma's vanuit de rechtspraak en het ministerie van Veiligheid en Justitie onder de noemer 'Kwaliteit en

Innovatie rechtspraak' (afgekort en algemeen aangeduid als: KEI).¹ De bedoeling van de voorstellen is het vereenvoudigen, uniformeren, digitaliseren en versnellen van gerechtelijke procedures.² In de memorie van toelichting bij het eerste voorstel worden vijf pijlers geformuleerd waarop de vernieuwing als het ware steunt:³

1. één procesinleiding en één basisprocedure;
2. het afschaffen van de verplichte betekening van het stuk dat het proces inleidt;
3. het invoeren en aanscherpen van termijnen voor het verrichten van proceshandelingen;
4. een vergroting van de regierol van de rechter en het leveren van maatwerk;
5. het invoeren van een digitale procedure.

Op dit moment zijn de voorstellen nog niet aangenomen door de Eerste Kamer, maar we kunnen ervan uitgaan dat dit wel gaat gebeuren. Dát het civiele proces zal veranderen is wel zeker, alleen wanneer precies en hoe de verandering exact vorm zal krijgen nog niet helemaal. Gelet op de omvang van de veranderingen kan de juridische beroepsbeoefenaar niet wachten met de voorbereiding op de nieuwe procedure totdat het wetsvoorstel is aangenomen. Dit geldt zeker voor de gerechtsdeurwaarder, voor wie de aankomende veranderingen niet te onderschatten zijn. Het is mijn bedoeling om hieronder een eerste overzicht te geven van de wijzigingen die de wetswijzigingen zullen hebben voor de gerechtsdeurwaarderspraktijk. Het is niet mijn bedoeling om in te gaan op de wenselijkheid van de wijzigingen en op de kanttekeningen die hierbij zijn gemaakt. Het is niet zo dat ik in het geheel geen bedenkingen heb – en ik sluit niet uit dat ik hieronder toch een enkele opmerking zal maken – maar omwille van de praktische toepasbaarheid van dit stuk laat ik deze zoveel mogelijk achterwege.

Hieronder zal ik zowel verwijzen naar het huidige procesrecht als naar het aankomende. Ik gebruik de afkorting *Rv* voor verwijzingen naar het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in de huidige vorm. Voor verwijzingen naar het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering na invoering van de hiervoor bedoelde wetsvoorstellen gebruik ik de afkorting *KEI-Rv*. Ik heb de tekst van dit stuk afgesloten op 29 februari 2016. Ontwikkelingen tot dat moment heb ik zoveel mogelijk verwerkt.

VOORGENOMEN WIJZE EN TIJDSPAD VAN INVOERING

Aanvankelijk was het plan om de nieuwe procesregels gefaseerd in te voeren per zaaksoort en per rechtsgebied. Wat zaaksoort betreft was de voorgenomen volgorde handelsvorderingen⁴, kort geding en hoger beroep, gevolgd door vorderingsprocedures bij de kantonrechter en tenslotte de verzoekprocedures. Verder was het plan om iedere fase stapsgewijs uit te rollen over de verschillende rechtsgebieden, wat wilde zeggen dat niet alle gerechten in één keer zouden overstappen op het nieuwe systeem, maar dat er eerst met een aantal gerechten zou worden gestart, na enkele maanden met een tweede groep, enzovoort. Dit plan is echter van de baan. De minister van Veiligheid en Justitie heeft bij brief van 18 februari 2016 aan de Tweede Kamer laten weten dat is besloten de invoering niet op de hiervoor bedoelde wijze te laten plaatsvinden.⁵ Het voornemen is nu om het nieuwe systeem achtereenvolgens in te voeren voor de volgende zaken: handelsvorderingen, hoger beroep, kanton, verzoekschriften, kort geding, in vijf fasen dus. Daarnaast is in plaats van een gefaseerde uitrol per rechtsgebied nu gekozen om per zaaksoort na een pilotperiode van vijf maanden bij één of twee gerechten het nieuwe systeem in één keer in te voeren voor alle gerechten tegelijk. Op dit moment is de planning van de rechtspraak voor de invoering van KEI-voorstellen voor civiele zaken als volgt:⁶

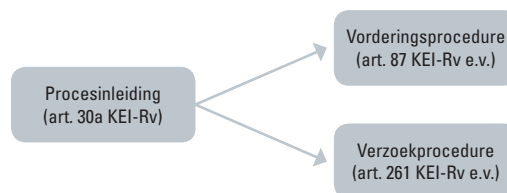
Werknaam	Soortzaken	Pilotperiode	Invoering
Civiel recht 1.0	(handels)vorderingen	okt. 2016 – febr. 2017	maart - mei 2017
Civiel recht 2.0	hoger beroep vorderingen	juli - november 2017	dec. 2017 - febr. 2018
Civiel recht 3.0	kantonvorderingen	juni – oktober 2018	nov. 2018 - jan. 2019
Civiel recht 4.0	verzoeken	februari – juni 2019	juli – september 2019
Civiel recht 5.0	kort gedingen	februari – juni 2019	juli – september 2019

Duidelijk is dat de rechtbanken Gelderland en Midden-Nederland pilotgerechten worden bij Civiel 1.0. De pilotgerechten voor de verdere fasen zijn nog niet bekend.

DE NIEUWE PROCEDURE: ÉÉN PROCESINLEIDING, TWEE PROCEDURES

De eerste pijler van het wetsvoorstel is het creëren van één procesinleiding en één basisprocedure voor alle civiele zaken. Hiervoor wordt in de eerste titel van het eerste boek van het *Rv* een nieuwe afdeling ingevoerd: *Afdeling 3A: Algemene voorschriften voor procedures* (art. 30a KEI-Rv e.v.). Tot nu toe kent het civiele proces in de basis twee procedures met ieder hun eigen procesinleiding: de dagvaardingsprocedure, die wordt ingeleid met een (exploot van) dagvaarding, en de verzoekschriftprocedure, die wordt ingeleid met een verzoekschrift. Onder het nieuwe systeem vervallen zowel de dagvaarding als het verzoekschrift. Er komt in plaats hiervan één handeling die iedere procedure inleidt. Deze handeling wordt de *procesinleiding* genoemd (art. 30a, eerste lid, KEI-Rv).

Het onderscheid tussen de oorspronkelijke dagvaardings- en verzoekschriftprocedure blijft wel bestaan. Onder het nieuwe systeem worden deze procedures echter omgedoopt tot vorderingsprocedure en verzoekprocedure (art. 30a, tweede lid, KEI-Rv). De *vorderings-* en *verzoekprocedure* blijven op dezelfde plaats geregeld als waar nu de dagvaardings- en verzoekschriftprocedure zijn geregeld. Dat is voor de vorderingsprocedure de tweede titel van het eerste boek van het *Rv* (art. 78 *Rv* e.v.) en voor de verzoekprocedure de derde titel (art. 261 *Rv* e.v.). De twee onderscheiden procedures verdwijnen dus niet, maar krijgen wél één gezamenlijke toegang. Schematisch ziet dit er in de basis dus als volgt uit:

Het wordt in beginsel mogelijk – en dat is nieuw ten opzichte van het huidige systeem – om in één procedure zowel een vordering als een verzoek in te stellen (art. 30b KEI-Rv; in dit geval wordt de procedure verder als vorderingsprocedure gevoerd). Ook worden verschillende aspecten van de beide procedures (verder) geüniformeerd, onder meer de *mondelijke behandeling* (art. 30j t/m 30n

KEI-Rv), die de huidige comparitie in de dagvaardingsprocedure en terechtzitting in verzoekschriftprocedures zal vervangen.

Het indienen van de procesinleiding gebeurt in beginsel digitaal via een online portaal van de rechtspraak dat *Mijn Rechtspraak* zal gaan heten⁷. Het indienen van een procesinleiding zal plaatsvinden door het doorlopen van een invulformulier op *Mijnrechtspraak.nl*, ofwel via een *system-to-system* toepassing. Digitaal procederen is in beginsel verplicht (art. 30c lid 1 en 2 KEI-Rv). Slechts natuurlijk personen en zogenoemde informele verenigingen die zich niet laten bijstaan door een professionele gemachtigde zijn niet verplicht digitaal te procederen (art. 30c lid 4 KEI-Rv). Voor een professionele gemachtigde – waaronder vanzelfsprekend ook de gerechtsdeurwaarder is begrepen – is in het nieuwe systeem digitaal procederen in elk geval verplicht, ongeacht wie hij bijstaat.

Voor de gerechtsdeurwaarderspraktijk zijn op dit moment met name de wijzigingen aangaande de vorderingsprocedure van belang. Dit is in de eerste plaats zo omdat de gerechtsdeurwaarder meestal het oproepingsbericht zal betekenen, maar ook omdat de gerechtsdeurwaarder in zijn proces- en/of incassopraktijk met name zal optreden in vorderingsprocedures (zoals de gerechtsdeurwaarder nu voornamelijk optreedt in dagvaardingszaken). Daar komt bij dat het nieuwe systeem ook eerst voor de vorderingsprocedure zal worden ingevoerd. De verzoekprocedure volgt pas als laatste. Ik zal daarom de verzoekprocedure op dit moment verder niet bespreken. Hieronder bespreek ik verder de vorderingsprocedure.

DE VORDERINGSPROCEDURE

Met de nieuwe vorderingsprocedure verdwijnt de dagvaarding. Artikel 111 Rv, dat nu de vereisten van de dagvaarding regelt, verdwijnt in de huidige vorm. In plaats van de dagvaarding wordt in het nieuwe artikel 111 KEI-Rv het *oproepingsbericht* in het leven geroepen. De procesinleiding, het processtuk waarmee de eiser de procedure inleidt, wordt opgenomen in het oproepingsbericht. Het oproepingsbericht moet de *verweerder* (de aan de dagvaarding gekoppelde term ‘gedaagde’ verdwijnt ook) informeren over zijn mogelijkheden in de procedure.

Het oproepingsbericht strekt ertoe de verweer de mogelijkheid te geven te *verschijnen* in de procedure en een *verweerschrift*⁸ in te dienen. Er is verschil tussen verschijnen in de procedure en een verweerschrift indienen, hoewel dit samen kan vallen. Artikel 114 KEI-Rv regelt wanneer een verweerder in een vorderingsprocedure wordt geacht te zijn verschenen:

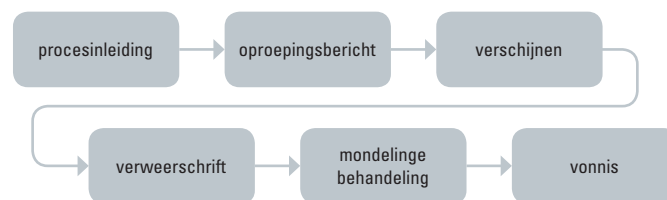
- als de verweerder een verweerschrift indient en, indien verschuldigd, zijn griffierecht heeft betaald;
- als een advocaat zich bij de griffie *meldt* namens de verweerder, of de verweerder naam en adres van zijn gemachtigde *meedeelt* aan de griffie (vergelijkbaar met het huidige stellen van een advocaat of gemachtigde, maar dan in andere bewoordingen);
- als een verweerder de griffie schriftelijk bericht dat hij in de procedure wenst te worden betrokken.

Het uitgangspunt is natuurlijk dat al deze verschijningshandelingen digitaal moeten plaatsvinden,⁹ hoewel in een kantonzaak een ver-

weerder die niet verplicht is digitaal te procederen, ook door een papieren handeling kan verschijnen. In kort geding verschijnt de verweerder ook in de procedure door op de mondelinge behandeling te verschijnen (art. 114 lid 2 KEI-Rv). In kantonzaken moet een verweerder volgens de Memorie van Toelichting bij artikel 114 KEI-Rv de rechtbank mondeling kunnen meedelen te willen verschijnen, waarna de rechtbank voorziet in de schriftelijke vastlegging door hem een formulier te laten ondertekenen.¹⁰ Hoewel artikel 114 KEI-Rv hierin niet heel duidelijk is lijkt het niet de bedoeling dat een verweerder in zaken waarin hij uitsluitend bij advocaat kan procederen¹¹ op geen andere wijze kan verschijnen dan door een advocaat zich namens hem te laten melden.¹²

Zodra een verweerder in de procedure is verschenen (en niet onmiddellijk een verweerschrift heeft ingediend) heeft hij een vaste termijn om zijn verweerschrift in te dienen. Deze termijn is vier weken in kantonzaken en zes weken in andere zaken (art. 111 lid 2 onder c, KEI-Rv). Een verweerschrift wordt als uitgangspunt schriftelijk en digitaal ingediend (artt. 30i lid 1 en 30c KEI-Rv). In kantonzaken blijft de mogelijkheid bestaan om mondeling verweer te voeren (art. 30i lid 2 KEI-Rv) en om ter zitting een schriftelijk verweerschrift over te leggen of een verweerschrift in te dienen ter griffie (art. 82 KEI-Rv). Deze mogelijkheden zijn uitsluitend gecreëerd voor een verweerder die zelf procedeert en gelden niet voor zijn advocaat of gemachtigde, die immers verplicht is digitaal te procederen.¹³ Hoe het mondeling voeren van verweer en het overleggen van stukken ter zitting vorm zal krijgen is nog niet helemaal duidelijk. In de toelichting op artikel 82 KEI-Rv wordt ervan uitgegaan dat de rechtbanken hiervoor op de huidige rolzitting gelijkende zittingen zullen organiseren.¹⁴

Na het indienen van het verweerschrift volgt als uitgangspunt een mondelinge behandeling (art. 30j lid 1 KEI-Rv), waarna de rechter vonnis wijst (art. 30q KEI-Rv). Eventueel kan de rechter ook mondeling vonnis wijzen (art. 30p KEI-Rv). Op verzoek van partijen kan de rechter afzien van de mondelinge behandeling (art. 30j lid 6 KEI-Rv). In kantonzaken kan dit onder omstandigheden ook ambtshalve.¹⁵ Verder geeft artikel 30o KEI-Rv de rechter de nodige vrijheid om de procedure anders in te richten, indien dit met het oog op het recht van hoor en wederhoor of een goede instructie van de zaak noodzakelijk is. Dit zal echter de uitzondering zijn. Het uitgangspunt is de volgende basisprocedure:

HET OPROEPINGSBERICHT

Het oproepingsbericht, waarvan de procesinleiding deel uitmaakt, is per saldo de vervanger van de huidige dagvaarding. Grosso modo wordt hetgeen nu in de dagvaarding staat verdeeld over de procesinleiding en het oproepingsbericht.

De procesinleiding bevat samengevat de volgende gegevens:

- *de personalia van partijen* (art. 30a lid 3 sub a en b KEI-Rv);
- *de verschijningsdatum* (art. 30a lid 3 sub c KEI-Rv), vergelijkbaar met de roldatum in de dagvaarding (art. 111 lid 2 sub f Rv);
- *de vordering en de gronden waarop de vordering berust* (art. 30a lid 3 sub d KEI-Rv), vergelijkbaar met de voor de dagvaarding voorgeschreven eis en gronden daarvan (art. 111 lid 2 sub d Rv);
- *de aanwijzing van advocaat of gemachtigde van de eisende partij* (art. 30a lid 3 sub e KEI-Rv), vergelijkbaar met hetgeen hierover voor de dagvaarding is voorgeschreven (art. 111 lid 2 sub b en c Rv);
- *een bespreking van het bekende verweer en de hierbij relevante bewijsmiddelen en getuigen* (art. 30a lid 3 sub f en g KEI-Rv), vergelijkbaar met de voor de dagvaarding voorgeschreven substantiërings- en bewijsaandragplicht (art. 111 lid 3 Rv);
- *de aanwijzing van de rechter die van de zaak zal nemen* (art. 30a lid 3 sub h KEI-Rv), vergelijkbaar met de voor de dagvaarding voorgeschreven aanwijzing van de rechter (art. 111 lid 2 sub e Rv).

Het oproepingsbericht bevat, behalve de integrale procesinleiding, samengevat de volgende gegevens:

- *de wijze waarop de verweerder in het geding moet verschijnen* (art. 111 lid 2 sub a en b KEI-Rv), zoals ook voor de dagvaarding is voorgeschreven (art. 111 lid 2 sub b en c Rv);
- *in kantonzaken, de wijze waarop en de termijn waarbinnen de verweerder zich kan verweren* (art. 111 lid 2 sub b KEI-Rv), vergelijkbaar met de huidige vermelding van de wijze waarop de gedaagde kan antwoorden in een kantonzaak (art. 111 lid 2 sub g Rv);
- *de dag waarop de verweerder uiterlijk zijn verweerschrift kan indienen* (art. 111 lid 2 sub c KEI-Rv), wat nieuw is ten opzichte van de dagvaarding;
- *de gevolgen als de verweerder niet in de procedure verschijnt of, indien van toepassing, zijn griffierecht niet betaalt* (art. 111 lid 2 sub d en e KEI-Rv), vergelijkbaar met de huidige zogenoemde “verstekaanzeggingen” in de dagvaarding (art. 111 lid 2 sub i en j Rv);
- *verschillende vermeldingen over het griffierecht dat de verweerder eventueel verschuldigd wordt* (art. 111 lid 2 sub f en g KEI-Rv), vergelijkbaar met de huidige zogenoemde “griffierechtaanzeneggingen” in de dagvaarding (art. 111 lid 2 sub k en l Rv);
- *bij een kort geding, tijd en plaats van de mondelinge behandeling* (art. 111 lid 2 sub h KEI-Rv).

Er zijn twee manieren waarop het oproepingsbericht tot stand kan komen. Ten eerste kan een eiser een oproepingsbericht verkrijgen door een procesinleiding in te dienen bij de rechtbank op basis van artikel 111 KEI-Rv. Vervolgens stelt de griffier het oproepingsbericht op om deze vervolgens te verstrekken aan de eiser (art. 111 lid 1 KEI-Rv).¹⁶ De eiser moet vervolgens het oproepingsbericht (laten) bezorgen of betekenen (art. 112 KEI-Rv). Ten tweede kan behalve (de griffier van) de rechtbank, ook de gerechtsdeurwaarder het oproepingsbericht opstellen (art. 113 KEI-Rv). Het oproepingsbericht (met daarin de procesinleiding) wordt in dat geval eerst betekend, om pas daarna, samen het betekeningsexploot,

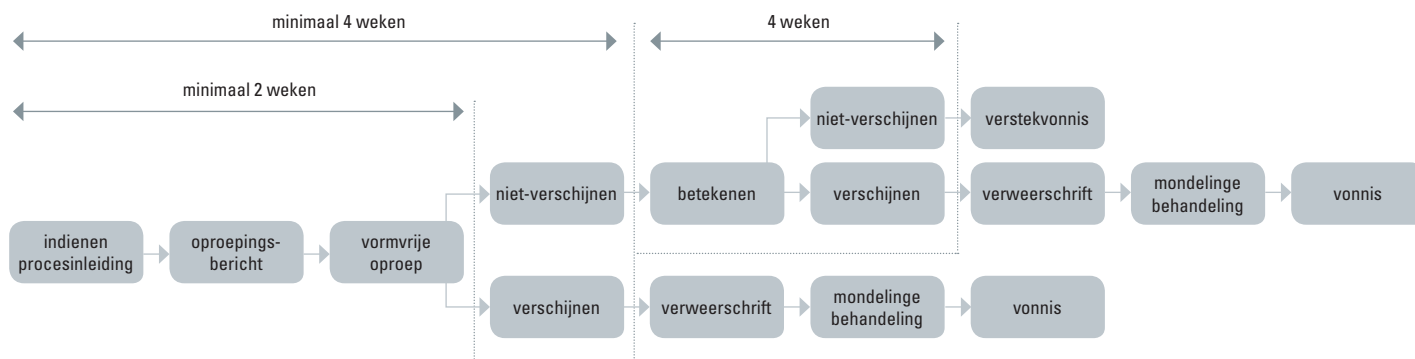
door de eiser te worden ingediend bij de rechtbank (art. 113 KEI-Rv). De gerechtsdeurwaarder zal naar het aanziet worden verplicht het oproepingsbericht op te stellen in een door de rechtspraak voorgeschreven vorm.¹⁷ Het lijkt erop dat het oproepingsbericht één document gaat worden waarin de procesinleiding is verwerkt. De definitieve vorm en inhoud staan echter nog niet vast.

De nieuwe regeling biedt de eiser de mogelijkheid om de verweerder zonder tussenkomst van de gerechtsdeurwaarder op te roepen. De eiser kan het door hem van de rechtbank verkregen oproepingsbericht op een zelf te bepalen wijze bij de verweerder (laten) bezorgen (art. 112 lid 1 KEI-Rv). De wijze van bezorging is dan echt vormvrij.¹⁸ Dit lijkt een grote verandering ten opzichte van de huidige verplichte betekening van de dagvaarding, maar dat valt mee. De vormvrije bezorging heeft namelijk alléén effect als de verweerder in de procedure verschijnt. Verschijnt de verweerder niet, dan is de eiser, op straffe van niet-ontvankelijkheid, verplicht het oproepingsbericht alsnog te doen betekenen (art. 112 lid 2 en 3 KEI-Rv). Zonder betekening van het oproepingsbericht wordt geen verstekvonnis gewezen (art. 139 KEI-Rv). De eiser mag het oproepingsbericht ook direct laten betekenen (art. 112 lid 1 KEI-Rv). Het oproepingsbericht dat de gerechtsdeurwaarder opstelt wordt altijd betekend (art. 113 lid 1 Rv). Bedoeld is hierin een keuzevrijheid te creëren.¹⁹ Hiermee hangt samen dat ook als de eiser ervoor kiest om direct te betekenen, de kosten van de betekening altijd onderdeel zijn van de proceskostenveroordeling.²⁰

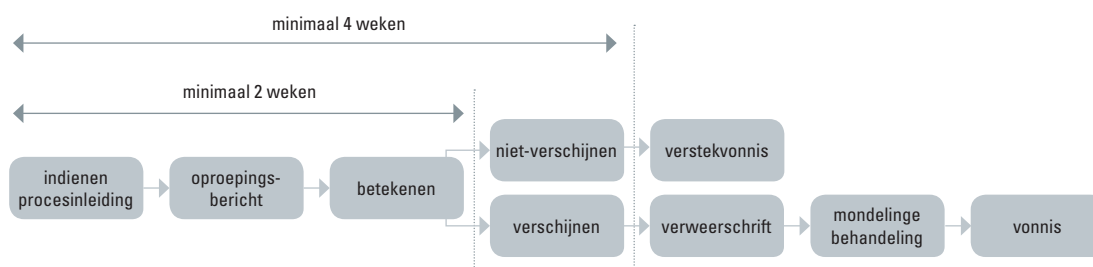
Uit het voorafgaande volgt dat de eiser die een vorderingsprocedure aanhangig wil maken bij de rechtbank drie mogelijkheden heeft, namelijk: (1) de weg van artikel 112 KEI-Rv met vormvrije oproep, alleen gevolgd door een betekening als de verweer niet verschijnt, (2) de weg van artikel 112 KEI-Rv met directe betekening en (3) de weg van artikel 113 KEI-Rv. Zie de schema's hiernaast.

Een belangrijk verschil in de drie te volgen wegen is de doorlooptijd van de procedure. De hierbij relevante termijnen zijn ingetekend in de schematische weergave hierboven. De eiser bepaalt in zijn procesinleiding de tijd die de verweerder krijgt om te verschijnen (art. 30a lid 3 sub c KEI-Rv). De eiser is hierbij gebonden aan een minimumtermijn, vergelijkbaar met de huidige regeling voor de termijn van dagvaarding. Nieuw is dat de eiser ook gebonden is aan een maximumtermijn.²¹ De minimale oproepingstermijn is bij toepassing van artikel 113 KEI-Rv slechts *twee weken*, terwijl als de weg van artikel 112 KEI-Rv wordt bewandeld de termijn *vier weken* is.²² In deze laatste termijn is de tijd ingecalculeerd die de eiser krijgt om het oproepingsbericht te bezorgen of te laten betekenen. Deze termijn voor bezorging of betekening is *twee weken* te rekenen vanaf de indiening van de procesinleiding (art. 112 lid 1 KEI-Rv). Kiest de eiser niet voor directe betekening maar voor een vormvrije oproep en verschijnt de verweerder niet, dan wordt de termijn om te verschijnen *verlengd met vier weken* en moet de eiser het oproepingsbericht binnen twee weken na de oorspronkelijke verschijningsdatum alsnog betekenen (art. 112 lid 2 KEI-Rv). In dit geval is de totale oproepingstermijn dus minimaal *acht weken*.

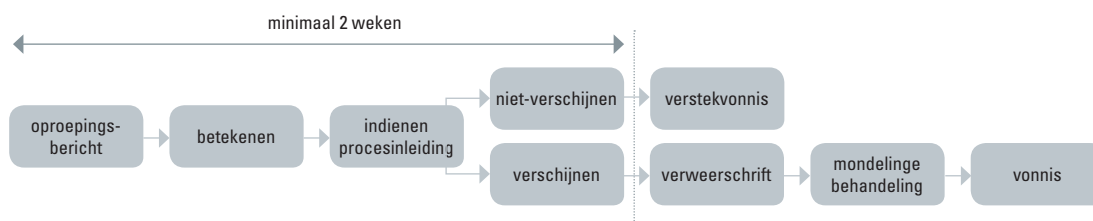
In zaken waarin de kans groot is dat de verweerder niet verschijnt – zoals in de gewone incassozaken – ligt het voor de hand om de weg

1. artikel 112 KEI-Rv met vormvrije oproep

2. artikel 112 KEI-Rv met directe betekening

3. artikel 113 KEI-Rv

van artikel 113 KEI-Rv te volgen. In dat geval kan namelijk al *twee weken* na de betekening van het oproepingsbericht een verstekvonnis worden gewezen. Wie de weg van artikel 112 KEI-Rv bewandelt zal pas na minimaal *vier weken* een verstekvonnis kunnen verkrijgen, mits het oproepingsbericht direct is betekend. Bij een vormvrije oproep kan niet eerder dan *acht weken* na indiening van de procesinleiding een veroordeling bij verstek plaatsvinden.

AANHANGIGHEID PROCEDURE

In het nieuwe systeem wordt gebroken met de huidige systematiek van aanhangigheid van de procedure, waarin het moment van kennisgeving aan de gedaagde (de dagvaarding) bepalend is voor aanhangigheid. Nu is immers het geding aanhangig vanaf de dag van dagvaarding (art. 125 lid 1 Rv). In het voorgestelde nieuwe systeem wordt *de dag waarop de procesinleiding wordt ingediend* het moment

waarop de procedure aanhangig is (art. 125 KEI-Rv). Dit geldt óók als het oproepingsbericht eerst wordt betekend op basis van artikel 113 KEI-Rv. Niet de betekening, maar de (latere) indiening van de procesinleiding bepaalt in dit geval de aanhangigheid van het geding. Zeker voor de gerechtsdeurwaarder is belangrijk deze nieuwe systematiek in het oog te houden, met name bij het instellen van rechtsmiddelen. Het is namelijk niet langer zijn exploit dat bepaalt of een hoger beroep of beroep in cassatie tijdig is ingesteld, maar het indienen van de procesinleiding. Volgens de Memorie van Toelichting bij de artikelen 143, 146 en 147 KEI-Rv geldt ditzelfde voor het instellen van verzet,²³ maar op basis van de voorgestelde wettekst lijkt het dat het exploit bepalend is voor het de termijn (zie art. 143 lid 2 KEI-Rv).²⁴ Behalve voor de aanhangigheid van de procedure wordt in het voorgestelde nieuwe systeem het indienen van de procesinlei-

ding ook bepalend voor het verschuldigd worden van griffierecht door de eiser.²⁵ Nu is het bepalende moment hiervoor de eerste roldatum (art. 3 lid 1, Wet griffierechten burgerlijke zaken). In het voorgestelde nieuwe systeem wordt de eiser echter onmiddellijk belast met griffierecht of, als hij de weg van artikel 113 KEI-Rv volgt, bijna onmiddellijk. Bij de toepassing van artikel 113 KEI-Rv moet de eiser in het huidige voorstel de procesinleiding en het oproepingsbericht immers na de betekening *onverwijld* indienen (art. 113 lid 3 KEI-Rv). Wel is het voornemen om twee-derde van het griffierecht terug te storten als de eiser de procesinleiding intrekt vóór de uiterste verschijning (en zonder dat de verweerder is verschenen),²⁶ maar de huidige mogelijkheid om een zaak vóór de eerste roldatum in te trekken zonder dat de eiser griffierecht is verschuldigd vervalt.

TOT SLOT

Hiervoor heb ik de met de KEI-voorstellen voorgenomen nieuwe procedure beschreven voor civiele vorderingszaken in eerste aanleg. Een goed begrip van deze procedure is nodig om ook andere civiele procedures, zoals verzet en hoger beroep, te begrijpen. Zoals ook in het huidige systeem worden deze procedures in het nieuwe systeem gebouwd op de procedure in eerste aanleg, met slechts een relatief beperkt aantal aanvullende regels. Duidelijk zal zijn dat KEI hoe dan ook de nodige veranderingen met zich mee brengt voor iedereen die zich bezighoudt met het civiele proces. De tijd zal leren hoe de nieuwe regeling zich in de praktijk vertaalt.

Noten

- 1 *Kamerstukken II* 2014/15, 34059, nr. 3, p. 3 en 4.
- 2 *Ibidem*, p. 5.
- 3 *Ibidem*, p. 5 t/m 8. Ik heb de vijf pijlers geformuleerd in mijn eigen woorden.
- 4 Waarmee wordt bedoeld rechtbankzaken met verplichte procesvertegenwoordiging.
- 5 *Kamerstukken II* 2015/16, 29279, 299.
- 6 volgens de door de rechtspraak gepubliceerde tijdschrift, online geraadpleegd op 22 februari 2016 om 13.20 uur op: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/20160216-tijdschrift-KEI.pdf>, waarbij ervan wordt uitgegaan dat de wetsvoorstellen vóór 1 april 2016 zijn aangenomen en gepubliceerd in het Staatsblad.
- 7 Aanvankelijk was de beoogde naam "Mijn Zaak", maar dat is mettertijd veranderd.
- 8 De huidige conclusie van antwoord wordt vervangen door de term 'verweerschrift', hoewel deze term niet altijd gelukkig is. Niet ieder antwoord houdt tenslotte verweer in. Ditzelfde geldt voor de term 'verweerder', die voorbij gaat aan het feit dat niet iedere gedaagde een verweer heeft tegen de ingestelde vordering. In het nieuwe systeem zal echter een "verweerder" die de vordering wil erkennen, zich moeten behelpen met een "verweerschrift" dat de erkenning tot uitdrukking brengt.
- 9 Onder het onder c bedoelde schriftelijke bericht valt gelet op art. 30c, tweede lid, KEI-Rv ook digitaal verschijnen (*Kamerstukken II* 2014/15, 34059, 3, p. 90).
- 10 *Ibidem*.
- 11 Zaken die niet door de kantonrechter worden behandeld. Art. 79 Rv wijzigt niet.
- 12 Art. 111, tweede lid onder b, KEI-Rv schrijft voor dat het oproepingsbericht in dergelijke zaken vermeldt dat de verweerder bij advocaat moet verschijnen en ook bij de uitwerking van de nieuwe regeling door de rechtspraak lijkt hiervan te worden uitgegaan.
- 13 *Kamerstukken II* 2014/15, 34059, 3, p. 68.
- 14 *Ibidem*, p. 80.
- 15 Gelet op de MvT bij art. 30o KEI-Rv lijkt dit vooral de bedoeling bij incassozaken (*ibidem*, p. 75).
- 16 Wat overigens geheel digitaal zal gebeuren. Het is niet de bedoeling dat hiervoor bij de rechtbank een menselijke handeling vereist is. Zodra de eiser de procesinleiding digitaal heeft ingediend, krijgt hij automatisch het oproepingsbericht in zijn berichtenbox.
- 17 Zoals blijkt uit het concept Besluit digitalisering burgerlijk procesrecht en bestuursprocesrecht en ook het uitgangspunt is bij de ontwikkeling van het oproepingsbericht binnen de rechtspraak. De rechtspraak ontwikkelt op dit moment het oproepingsbericht in twee varianten, één voor de griffier en voor de gerechtsdeurwaarder.
- 18 Zie *Kamerstukken II* 2014/15, 34059, 3, p. 87, waar als voorbeeld brief of e-mail wordt genoemd.
- 19 *Kamerstukken II* 2014/15, 34059, 3, p. 89.
- 20 *Ibidem*, p. 21.
- 21 Deze maximumtermijn altijd zes maanden (art. 30a, derde lid onder c KEI-Rv).
- 22 Als een verweerder in het buitenland woont of verblijft, of zonder bekende woon- of verblijfplaats is, gelden afwijkende termijnen (art. 115 KEI-Rv).
- 23 *Kamerstukken II* 2014/15, 34059, 3, p. 97.
- 24 Eenzelfde onduidelijkheid bestaat ten aanzien van de vraag of het indienen van de procesinleiding verjaring stuit. Op basis van art. 3:316, eerste lid, BW (waar is geregeld dat verjaring (ook) wordt gestuit door het instellen van een eis, alsmede door iedere andere daad van rechtsvervolgning) zou je aannemen van wel, maar de Memorie van Toelichting bij wetsvoorstel 34059 wijst een andere kant op (*Kamerstukken II* 2014/15, 34059, 3, p. 93-94). hierover ook K. Teuben en K.J.O. Jansen, *Het Wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering procesrecht: kanttekeningen vanuit de procespraktijk*, TCR 2015, nr. 2, p. 6, die aannemen dat art. 3:316 BW in de MvT over het hoofd is gezien.
- 25 Zie het voorgestelde art. 3, derde lid, Wet griffierechten burgerlijke zaken (*Kamerstukken I* 2015/16, 34212, A, p. 48).
- 26 Zie het voorgestelde art. 11, tweede lid, Wet griffierechten burgerlijke zaken (*ibidem*, p. 50).

Nu verkrijgbaar!

Tweehonderd jaar Rijksbelastingen

TWEEHONDERD JAAR RIJKSBELASTINGEN

In dit boek blikken de auteurs terug op tweehonderd jaar Rijksbelastingen, waarbij zij zich hebben laten leiden door wat hen interessant leek: ontwikkelingen die perspectief geven aan de actualiteit, maar vaak ook de feiten, gebeurtenissen, opvattingen en wetsontwerpen die op zichzelf de belangstelling wekten.

Er is o.a. aandacht voor:

- Belastingen in de Eerste en Tweede Wereldoorlog
- 200 jaar rechtsbescherming in belastingzaken
- 200 jaar internationaal belastingrecht
- Belastingen in de koloniën

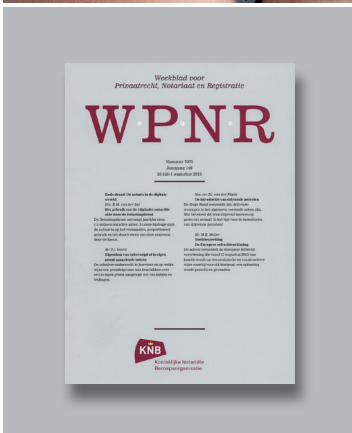
Bestel direct via sdu.nl/tweehonderdjaar

Sdu

oprecht
de beste
keuze

Op zoek naar
de juiste collega?
Plaats uw vacature
in WPNR.

Sdu Adverteren

- U adverteert in een uitgave van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB).
- U bereikt daarmee automatisch alle (kandidaat-)notarissen in Nederland.
- U heeft multimediale mogelijkheden d.m.v. gunstige doorplaatsing op Advocatie.nl.

Wilt u meer weten? Vraag onze media-adviseur Martine Aspeslagh:
☎ (0)70 378 0562 ✉ m.aspeslagh@sdu.nl

Meer informatie op sduadverteren.nl

Sdu

oprecht
de beste
keuze

Doe-het-zelfrecht is in strijd met het recht op een eerlijk proces

Deurwaarders staan bij het begin en het eind van de rechterlijke procedure aan de deur. Letterlijk en figuurlijk. Met het programma KEI wordt de procesinleiding flink op de schop genomen, dat werd tijd. Maar er zijn zorgen, Maritza Bernardt en les van Apeldoorn uiten hun zorgen over het knabbelen aan de waarborg van het recht op een eerlijk proces.

Door mw. mr. M. Bernardt en mr. I. van Apeldoorn, gerechtsdeurwaarders in Rotterdam¹

INLEIDING

De invoering van een nieuwe basisprocedure in het civiele procesrecht heeft tot gevolg dat het oproepingsbericht, waarin de procesinleiding is opgenomen, op verschillende manieren ter kennis van de verweerder kan worden gebracht. Het zelf bezorgen van het oproepingsbericht door de eiser, per post, per e-mail of andere doe-het-zelfmethode aan de verweerder is in strijd met het recht van de verweerder op een eerlijk proces. De controle en daarmee de waarborg ontbreekt. Wij concluderen dan ook dat de wetgever deze bepaling dient te herzien.

DE NIEUWE BASISPROCEDURE

In de nieuwe basisprocedure start de eiser of verzoeker met het indienen van de procesinleiding. Zowel de dagvaarding als het verzoekschrift wordt hiermee afgeschaft. De procesinleiding is de tekst die de reden bevat om verweerder voor de rechter te dagen die de eiser – vanachter zijn computer – invult in de digitale omgeving van de rechtspraak. Nu is dat nog de inhoudelijke tekst van de dagvaarding. Het indienen van de procesinleiding gaat elektronisch. De nieuwe wet bevat een aantal uitzonderingen op de verplichting om de procesinleiding elektronisch in te dienen, in dit artikel wordt hierop niet verder ingegaan.²

Na ontvangst van de procesinleiding stuurt de griffier de eiser een oproepingsbericht.³ In het oproepingsbericht worden de inhoud en de datum van indiening van de procesinleiding opgenomen alsmede de wijze en de termijn waarbinnen de verweerder zich kan verweren, de rechtsgevolgen van het niet verschijnen en indien van toepassing, de regels omtrent het griffierecht.

Dit oproepingsbericht, waarin de procesinleiding is opgenomen kan:

- bij de verweerder bij exploit betekend worden;
- door de eiser op andere wijze bezorgd worden.⁴

Het is ook mogelijk dat de eiser de gerechtsdeurwaarder opdraagt de procesinleiding te betekenen vóórdat deze wordt ingediend. De gerechtsdeurwaarder stelt dan het oproepingsbericht op. Net als de griffier integreert hij de procesinleiding in het oproepingsbericht. Na betekening wordt het samenstel van stukken inclusief het exploit van betekening elektronisch ingediend.⁵

De verweerder kan volgens de nieuwe basisprocedure een verweerschrift indienen of schriftelijk meedelen dat hij in de procedure betrokken wil worden.⁶

HET OPROEPINGSBERICHT BIJ EXPLOIT BETEKENEN

Als de eiser het oproepingsbericht bij exploit wil laten betekenen, dient hij zich te wenden tot een gerechtsdeurwaarder. In het nieuwe procesrecht zal de gerechtsdeurwaarder in het bijzonder belast zijn met het betekenen van het oproepingsbericht bij exploit.⁷ De deurwaarder is een openbaar ambtenaar belast met taken die bij of krachtens de wet, al dan niet bij uitsluiting van ieder ander, aan hem zijn opgedragen en voorbehouden. De wetgever heeft aan de gerechtsdeurwaarder in het belang van het goed functioneren van de rechtsorde bijzondere privileges en een domeinmonopolie toegekend. Bij al zijn ambtshandelingen oefent de gerechtsdeurwaarder publiekrechtelijke macht uit; bij het grootste gedeelte van zijn ambtshandelingen ligt zijn macht als het ware in het verlengde van de macht van de rechter. Hij oefent in het belang van de rechtsorde een zekere 'politie' uit, bijvoorbeeld bij het leggen van beslag of een ontruiming.⁸

Het exploit waarmee de gerechtsdeurwaarder het oproepingsbericht betekent is een authentieke akte en heeft dwingende bewijskracht. Doordat de gerechtsdeurwaarder als openbaar ambtenaar geautoriseerd is gegevens uit de Basisregistratie Personen te verkrijgen wordt een exploit in 99,99 % van alle gevallen aan het werkelijke adres van de verweerder uitgebracht.

In het nieuwe procesrecht zal het betekenen van een oproepingsbericht bij exploit een van die taken zijn.

Bij de betekening van een oproepingsbericht, waarvan de procesinleiding de kern vormt, handelt de gerechtsdeurwaarder overeenkomstig de regels die de wet aan het doen van exploit heeft gesteld. Dat zijn in het bijzonder de voorschriften van artikel 45 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Voor een deel dienen deze voorschriften de goede orde in het algemeen. Voor een ander deel strekken zij kennelijk tot bescherming van de wederpartij van de partij die de ministerie van de gerechtsdeurwaarder inriep. Terecht strekken zij daartoe, omdat de uit het exploit blijkende rechtsactie van de ene partij onvermijdelijk een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de andere betekent.

Door de betekening van het oproepingsbericht komt de verweerder zijns ondanks in een relatie tot de overheidsrechter te staan

en in een nieuwe betrekking tot de eiser. Uit deze driehoeksrelatie kan hij zich niet bevrijden zonder dat hij of de rechter of de andere partij of zowel de een als de ander daarin heeft gekend. De ambtelijke bescherming van de andere partij, die de wet in het exploit heeft gelegd door te bepalen dat dit slechts op een welomschreven wijze kan worden uitgebracht, kan in het rechtsbestel niet worden gemist. De betekening van de procesinleiding beschermt de verweerder. Zij verzekert hem van zijn recht zich te verweren voordat de rechter oordeelt. Zij verzekert daarmee het recht op wederhoor waarzonder een eerlijk proces niet denkbaar is.

De rechtspraak is een pijler van de Nederlandse rechtsstaat en van groot belang voor het goed functioneren van de samenleving. Het recht op een eerlijk proces voor een onafhankelijke en onpartijdige rechter staat in nauwe relatie tot de elementen van de democratische rechtsstaat. Het geeft concrete invulling aan dat eerlijk proces.⁹

Met dit in het achterhoofd is een wetsvoorstel voor consultatie uitgezet, strekkende tot het opnemen van een bepaling in de Grondwet over het recht op een eerlijk proces.¹⁰ Dit wetsvoorstel heeft tot doel de waarborg van individuele rechtsbescherming op grondwettelijk niveau te verankeren. Het verankeren van het recht op een eerlijk proces in de Grondwet en het garanderen van het daaraan inherente recht op toegang tot de rechter kan ook bijdragen aan het vertrouwen van de burger in de rechtsstaat en meer in het bijzonder in de rechtspraak. Onderzoek uit 2012¹¹ toont aan dat het vertrouwen van burgers in de rechtsstaat (mede) berust op de overtuiging dat grondrechten grondwettelijk verankerd zijn en op de overtuiging dat er sprake is van een scheiding van machten, met een onafhankelijke rol voor de rechter.

De gerechtsdeurwaarder speelt een belangrijke rol in de vervulling van het inherente recht op toegang tot de rechter.

HET OP ANDERE WIJZE BEZORGEN

De wet bepaalt dat de eiser ook zelf het oproepingsbericht bij de verweerder kan (laten) bezorgen, door gebruikmaking van bijvoorbeeld post of e-mail. Indien de eiser het oproepingsbericht bezorgt op een 'andere' wijze dan bij betekening bij exploit en de verweerder verschijnt niet, dan zal door de rechter alleen verstek verleend worden, indien het oproepingsbericht alsnog betekend wordt bij exploit.

De KBvG heeft in haar reactie¹² op de consultatie Vereenvoudiging en digitalisering rechtspraak reeds aangegeven dat van de 600.000 zaken in 2013 er in 450.000 zaken verstek werd verleend. Ook is aangegeven dat 99% van de gedaagden (in de toekomst dus verweerder) geen belang, althans niet de behoefte hebben, om vrijwillig te verschijnen.

De memorie van toelichting¹³ op het wetsvoorstel geeft aan:

Uit oogpunt van rechtsbescherming wordt tegen de verweerder pas verstek verleend nadat het oproepingsbericht langs formele weg door de gerechtsdeurwaarder aan de verweerder is betekend en de verweerder ook dan niet in de procedure is verschenen.

De wetgever geeft hier expliciet aan dat de verweerder een extra rechtsbescherming nodig heeft. En wel door middel van betekening bij exploit door de gerechtsdeurwaarder.

De memorie vervolgt:

Een informele wijze van bezorging is goedkoper dan betekening door een deurwaarder, maar daar staat tegenover dat de betekening door een gerechtsdeurwaarder meer waarborgen biedt dat een (proces)stuk de geadresseerde van dat stuk daadwerkelijk bereikt. Een bezorging langs informele weg zal daarom worden toegestaan wanneer dat uit oogpunt van rechtsbescherming en rechtszekerheid verantwoord is. In de wetgeving die wordt aangepast aan de wetsvoorstellen KEI komt de aanvullende mogelijkheid van een bezorging op andere wijze dan de betekening bij exploit tot uitdrukking in woorden 'bezorgen of betekenen' (zie bijvoorbeeld de artikelen 6:260 lid 4 BW en 8:1595 lid 1 BW).

Bezorging langs informele weg biedt nimmer rechtszekerheid en rechtsbescherming aan de verweerder en de wetgever erkent dat gevaar niet. Hoe is het mogelijk dat de wetgever ervan uitgaat dat de eiser daadwerkelijk tracht het stuk zelf per post of e-mail te bezorgen? Het is niet voor niets dat de oproeping altijd onder de controle van een overheidsorgaan heeft gestaan. Ook de KBvG wijst daarop in de hierboven genoemde reactie op de consultatie. De controle van een overheidsorgaan is niet voor niets. Ook internationaal wordt deze zienswijze overgenomen. Het Mainstrat II rapport stelt: "It is widely recommended to continue to serve in particular documents instituting the proceedings additionally by way of judicial assistance".¹⁴ De KBvG kwam met een aantal voorbeelden waaronder de volgende:

Stel voor dat de eiser bij de vormvrije bezorging van het oproepingsbericht de gedaagde vraagt een document voor ontvangst te tekenen, welk document ook een (verborgen) referentie (geen bezwaar) aan de vordering inhoudt. De eiser kan dit bericht ter griffie bezorgen en mogelijk op oneigenlijke wijze een vonnis op tegenspraak verkrijgen.

In bovengenoemd voorbeeld is er van uitgegaan dat de eiser daadwerkelijk de oproeping bezorgt.

De noodzaak van controle door een overheidsorgaan van het oproepingsbericht is bij het navolgende door ons gegeven voorbeeld nog duidelijker:

Stel dat de eiser het oproepingsbericht niet per post of bij email bij de verweerder bezorgt. De eiser schrijft in naam van de verweerder een brief naar de rechter (digitaal verschijnen¹⁵ is immers niet verplicht), waarin hij de vordering erkent. (In de terminologie van de wet: 'een erkennende verweerder'!). De eiser verkrijgt op oneigenlijke wijze een vonnis op tegenspraak zonder dat de verweerder een oproeping heeft ontvangen.

Is de kans hierop groot? Dat is onbekend. Bij partijen, die gezamenlijk besluiten een oordeel van de rechter te vragen, kan het

inderdaad verantwoord zijn de betekening door een onafhankelijke derde achterwege te laten, maar in hoeveel van de verwerende zaken is daarvan sprake? In de meeste gevallen kan een eiser totaal geen begrip opbrengen voor het feit dat een gedaagde zich met hand en tand verzet tegen de, in zijn ogen, volstrekt terecht vordering. Zeker wanneer de eiser zelf een liquiditeitsprobleem heeft, zal de verleiding ontstaan. Een controlerende rol van de griffies op dit punt mag niet verwacht worden. Daarnaast zullen griffies veel vaker dan nu erkenningsbrieven gaan ontvangen, aangezien het voor de schuldenaar de manier is om de betekeningkosten van de deurwaarder te ontlopen. Als de griffie al zou kunnen herkennen dat een brief niet van de verweerder maar van de eiser afkomstig is, dan valt deze weg in de massa.

Het gevolg is dat het recht op wederhoor niet door de verweerder uitgeoefend kan worden en daarmee is er geen recht op een eerlijk proces.

Nu zal hier tegenin gebracht worden dat een en ander recht is te trekken door middel van hoger beroep of een executiegeschil. Wanneer het echter om relatief lage bedragen gaat, is het de vraag of hoger beroep überhaupt wel mogelijk is, dan wel of de kosten van die maatregelen wel in verhouding staan tot het te bereiken resultaat.

Een civiel rechtsmiddel of een strafrechtelijke aangifte wegens valsheid in geschrifte zal, indien een en ander al bewijsbaar is, hooguit bij een oplettende verweerder en een te traceren eiser tot herstel en genoegdoening kunnen leiden. Theoretisch wordt het op grond van deze wet mogelijk om, via internet vanuit een ver buitenland op naam van een niet bestaande buitenlandse rechtspersoon, procedures in Nederland te starten. De gelden worden vervolgens via een gerechtsdeurwaarder geïncasseerd en uitbetaald op een buitenlandse bankrekening. In dat geval bieden onze rechtsmiddelen en vaak ook ons strafrecht weinig soelaas. Conservatoir beslag in kantonzaken wordt een overbodige exercitie, wanneer door middel van een 'een leugentje om bestwil' de gelden of roerende zaken executoriaal beslagen en afgegeven kunnen worden, zonder dat de verweerder kennis heeft gedragen van de voorafgaande gerechtelijke procedure.

Vergeet niet dat de overheid in het verleden vaker is uitgegaan van de goedheid van de mens en daarmee enige naïviteit bij wetgeving ten toon heeft gespreid. Denk aan de PGB-fraude en de 'Bulgaren-fraude' bij de toeslagenwetten. In geval van KEI zal echter niet de overheid, maar de burger de dupe zijn.

ARTIKEL 6 EVRM

Artikel 6 lid 1 EVRM garandeert dat eenieder bij geschillen over het vaststellen van civil rights and obligations en bij het bepalen van de gegrondheid van een criminal charge recht heeft op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, en door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat bij de wet is ingesteld. Voorts moet de uitspraak in beginsel in het openbaar worden gedaan. Artikel 6 lid 1 EVRM omvat naast het recht op een eerlijk proces ook het recht op toegang tot de rechter.¹⁶

Het recht op toegang tot de rechter is recentelijk nog aan de orde gekomen in een arrest van de Hoge Raad.¹⁷ De Hoge Raad overwoog dat:

(...) een afweging plaats dient te vinden waarin worden betrokken de hoogte van het griffierecht en de draagkracht van de rechtzoekende. Gelet op hetgeen hiervoor in 2.2 is overwogen met betrekking tot het geheel ontbreken van financiële middelen bij [betrokkene] c.s., komt de heffing van griffierecht in dit geval neer op een ontoelaatbare belemmering van het recht op toegang tot de rechter.(...)

De Hoge Raad besliste dat het verzet tegen het dwangbevel gegrond was. In bovengenoemde uitspraak wordt het niet hebben van financiële middelen en het wel dienen te voldoen van het griffierecht al als belemmering gezien van het recht op toegang tot de rechter.

De verweerder heeft door het invoeren van een nieuw procesrecht in het civiele rechtsgeding geen garantie dat hij kennis kan nemen van het inleidend rechtsgeding, omdat de controle door een overheidsorgaan niet vanzelfsprekend is.

Een belangrijk onderdeel van een eerlijke en gelijke behandeling, dat is uitgewerkt in verdragen, wetgeving en jurisprudentie, is tot slot het recht op hoor en wederhoor. Dit recht houdt verband met het in de EHRM-jurisprudentie ontwikkelde beginsel van equality of arms, dat betekent dat partijen een gelijke kans tot procesvoering moet worden geboden. Zo moeten procespartijen onder meer in de gelegenheid worden gesteld om alle relevante processtukken in te zien en daarop te reageren.

CONCLUSIE

De wetgever handelt in strijd met artikel 6 EVRM omdat het recht op een eerlijk proces niet gewaarborgd is als de controle door een overheidsorgaan wegvalt bij het betekenen van een oproepingsbericht en kans bestaat dat het recht van wederhoor niet uitgeoefend kan worden.

De minister van Binnenlandse Zaken heeft een consultatie¹⁸ afgesloten met een voorstel tot wijziging van de Grondwet waarmee een eerlijk proces moet worden gewaarborgd. Als de wetgever dit voorstel aanneemt strookt deze bepaling in het geheel niet met de bezorging van een oproepingsbericht door de eisende partij zelf. De wetgever dient het voorgestelde artikel 112 lid 2 Rv te herzien.

Noten

- 1 Maritza Bernardt en Ies van Apeldoorn zijn beiden werkzaam voor GGN Maas-Delta.
- 2 *Kamerstukken II 2014/15, 34 059, 2, p. 5.* Zie in het bijzonder art. 30c.
- 3 *Kamerstukken II 2014/15, 34 059, 2, p. 15-16.* Zie in het bijzonder art. 111.
- 4 *Kamerstukken II 2014/15, 34 059, 2, p. 16.* Zie in het bijzonder art. 112.
- 5 *Kamerstukken II 2014/15, 34 059, 2, p. 16.* Zie in het bijzonder art. 113.
- 6 *Kamerstukken II 2014/15, 34 059, 3.* Zie in het bijzonder art. 114.
- 7 Art. 2 Gerechtsdeurwaarderswet.
- 8 SEO, Kosteneffectiviteit domeinmonopolie gerechtsdeurwaarders.
- 9 Consultatie Recht op een eerlijk proces in de Grondwet, MvT, p. 4. Te raadplegen via www.internetconsultatie.nl/eerlijkproces.

- 10 Consultatie Recht op een eerlijk proces in de Grondwet, MvT. Te raadplegen via www.internetconsultatie.nl/eerlijkproces.
- 11 J. Kleinnijenhuis e.a., 'De herkomst van vertrouwen in de rechtsstaat 1993-2012', VU Amsterdam i.o.v. WODC, 2012, p. 84.
- 12 KBvG, brief aan de minister van Veiligheid en Justitie inzake vereenvoudiging en digitalisering rechtspraak, 20 december 2013. Te raadplegen via www.internetconsultatie.nl/kei/reactie/c2729208-9560-4026-a59c-b1a0613a28f8.
- 13 *Kamerstukken II 2014/15, 34 059, 3.* Zie in het bijzonder art. 112 lid 2.
- 14 *Study on the application of Council Regulation (EC) No 1393/2007 on the service of judicial and extra judicial documents in civil or commercial matters. European Union, 2014, p. 55.*
- 15 Bij wijze van inloggen via Digid.
- 16 EHRM 21 februari 1975, 4451/70, NJ 1975, 462, m.nt. Alkema (*Golder/United Kingdom*).
- 17 HR 8 april 2016, ECLI:NL:HR:2016:607.
- 18 Consultatie Recht op een eerlijk proces in de Grondwet. Te raadplegen via www.internetconsultatie.nl/eerlijkproces.

Ambtenaren!

Al
4000 ex.
verkocht

“Een bijzonder aardig idee, dat voortreffelijk is uitgewerkt. Ik vond vooral de wat minder bekende thema’s en de daarbij behorende ambtenaren fascinerend. Denk aan de introductie van de postzegel, de Amsterdamse gemeentegiro of het gemeentelijk archiefbeheer.”

MAARTEN VAN ROSSEM, *historicus*

Speciale
actieprijs voor
ambtenaren
€ 9,95*

ISBN 978 90 12 39623 3

SAMENSTELLING:

Jeroen Peppers en,
Davied van Berlo

*Actie geldig tot eind 2015

*Een bijzonder geschenk
voor de feestdagen!*

200 jaar werken aan Nederland in 100 portretten

Ambtenaren! 200 jaar werken aan Nederland in 100 portretten gunt een unieke blik in de geschiedenis van Nederland, een kijkje achter de schermen van de belangrijkste momenten van 200 jaar koninkrijk.

Nederland heeft de afgelopen 200 jaar hoogte- en dieptepunten gekend. Hoewel vaak onzichtbaar speelden bij veel van die momenten ambtenaren een cruciale rol. Dit boek brengt die rol eindelijk aan het licht.

Meer informatie op sdu.nl/ambtenaren

Sdu

oprecht
de beste
keuze

“Dus Credit Navigator ondersteunt het hele proces, van facturatie tot en met schuldbewaking?”

“Jazeker, geen probleem!”

Haal het maximale rendement uit Credit Navigator!

Met **Credit Navigator** is heel veel mogelijk. Het is niet voor niets onder gerechtsdeurwaarders de meest gebruikte software. Onderzoek wijst uit dat veel gebruikers slechts een gedeelte van de functionaliteit benutten. Dat kan beter. Bredere inzetbaarheid, meer efficiency en een hoger rendement zijn haalbaar. Vrij eenvoudig zelfs. Vraag het onze business consultants. Zij kennen alle ins en outs van Credit Navigator en weten exact waar de gerechtsdeurwaardersmarkt in deze tijd om vraagt, waar kleine en grote organisaties behoefte aan hebben. Zo bieden zij u advies op maat. Advies waarmee u direct aan de slag kunt en snel profijt van heeft.

Wilt u ook maximaal rendement uit Credit Navigator? Wacht niet langer. Bel vandaag nog 030 608 44 22 of ga naar www.eurosystems.nl

POSTBUS 1213, 3430 BE NIEUWEGEIN | 030 - 608 44 22 | VERKOOPADVIES@EUROSYSTEMS.NL